

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025-2029

4/15/2025

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto.....	3
1. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi	4
1.1. Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin tila	4
1.2. Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi	7
1.3. Päihteet ja riippuvuudet	21
1.4. Terveelliset elämäntavat (liikunta, ravinto ja toimintakyky).....	21
1.5. Turvallinen ja hyvä arki	21
1.6. Osallisuus ja yhteisöllisyys.....	29
1.7. Lasten ja nuorten harrastaminen Varkaudessa	32
2. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia edistävät rakenteet ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa	34
2.1. Kasvatus ja opetus	34
2.2. Hyvinvoinnin edistämisen palvelut.....	40
2.3. Yhteistyö eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa.....	52
2.4. Osallisuus	58
3. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	64
3.1. Terveystiedon edistäminen = TEA - viisari	65
3.2. laajaan hyvinvointikertomukseen 2021–2025 ja lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 2020–2023 asetettujen Painopisteiden toteutumisen arviointi.....	67
4. Tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmakaudelle 2025–2029.....	91

warkaus

ihan omanlainen

5. Seuranta ja arviointi..... 93

JOHDANTO

Lastensuojelulaki 12 § (8.7.2022/610) velvoittaa **kunnan** tai useamman kunnan yhdessä laatimaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman **12 § (8.7.2022/610)**, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain [\(4/10/2015\) 110 §:n](#) mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Järjestämislaki [Järjestämislaki 6 § \(612/2021, Finlex\)](#) ja [Järjestämislaki 7 § \(612/2021, Finlex\)](#) velvoittaa kunnan ja hyvinvointialueen on tekemään yhteistyötä suunnitelmien laadinnassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 4) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tehdään vuosille 2025–2029 ja se tulee linkittymään kaupungin laajaan hyvinvointikertomukseen.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on työstetty moniammatillisessa työryhmässä, jossa on ollut edustus hyvinvoinnin ja kasvatuksen hallinnosta, perusopetuksesta, varhaiskasvatuksesta, vapaa-aika- ja liikuntapalveluista, kulttuuri- ja tapahtumapalveluista, Soisalo-opistosta sekä Pohjois-Savon hyvinvointialueelta. Tämän lisäksi ryhmässä on ollut mukana Lapsen kengissä ry ja Varkauden ev.lut seurakunta.

Suunnitelman painopistealueiden asettamiseen ovat osallistuneet kuntalaiset sekä Lasten parlamentti Warpaset ja nuorisovaltuusto Wanuva. Tiedonkeruussa on käytetty;

- [Kouluterveyskyselyn tulokset 2021 ja 2023](#)
- [Tilastokeskus](#)
- [Sotkanet](#)

- Päihdetilannekysely 2025
- Varkauden hyvinvointikysely 2023

Suunnitelmakaudella painopistealueiden toteutumista arvioidaan nykyisessä työryhmässä kerran vuodessa ja tarvittaessa mukaan kutsutaan muita asiantuntijoita. Lisäksi kuullaan lapsia ja nuoria lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston kokoontumisten kautta sekä lapsiperheitä eri tapahtumissa ja kyselyiden kautta. Suunnitelman toteutumisesta raportoidaan lautakunnille, kaupunginhallitukseen sekä valtuustolle. Tehdyistä arvioinnista julkaistaan yhteenvedot lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman verkkosivuilla.

1. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTI

Hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan laajaan hyvinvointikertomukseen 2021–2025 asetettujen painopisteiden kautta = hyvinvointianalyysi.

Painopisteiden taustalla on [Varkauden kaupunkistrategia](#) Välitä, vaikuta, viihdy.

Hyvinvoinnin tilaa analysoidaan vuosilta 2021 – 2025, kuitenkin niin, että tuloksissa tuodaan esille viimeisin tilastotieto. Lisäksi osassa mittareita kuvataan pitkäajan trendiä vuosilta 2019 – 2024. Hyvinvointianalysissä Varkauden tietoja vertaillaan verrokkialueisiin; Pieksämäki, Iisalmi, Imatra, Valkeakoski, Pohjois-Savon hyvinvointialue ja koko maa.

1.1. LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOT JA HYVINVOINNIN TILA

Väestöennusteessa alaikäisten lasten ja nuorten määrä vähenee ja yli 75-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan.

Vuoden 2024 lopussa Varkaudessa oli 19 656 asukasta. Väkiluku on vähentynyt vuosittain ja väestöennusteen mukaisesti väkiluku jatkaa edelleen laskuaan. Lapsiperheiden määrä Varkaudessa on vähentynyt vuosittain. Vuonna 2024 Varkauteen syntyi 102 lasta. Vuonna 2023 Varkaudessa oli 1513 lapsiperhettä, mikä on 29 % kaikista perheistä. Alle 15-vuotiaiden määrä on vähentynyt koko 2000-luvun. Vuoden 2023 lopussa alle 15-vuotiaita oli 2434. Varkaudessa yhden vanhemman perheiden osuus on suurempi kuin Pohjois-Savossa ja koko maassa. Vuonna 2023 Varkaudessa

warkaus

ihan omanlainen

oli yhteensä 11 080 asuntokuntaa. Ahtaasti asuvia, jolloin asunnossa asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti on lapsiperheissä selvästi muita perheitä enemmän (27 % v. 2023).

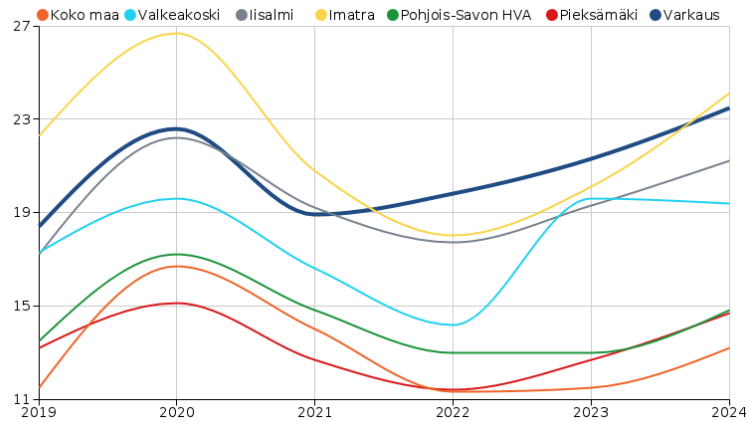
Varkauden väestötilannetta on tasapainottanut viimeaikainen maahanmuutto. Muuta kuin Suomen virallisia kieliä (suomi, ruotsi ja saame) äidinkielenään puhuvia oli vuoden 2024 lopussa 1551 henkilöä. Suomeen suuntautuva maahanmuutto muodostuu pääasiassa työn tai opiskelun perusteella Suomeen muuttavista ja heidän perheenjäsenistään. 7.2.2025 Varkaudessa oli yhteensä 1571 maahanmuuttajataustaista henkilöä ja heistä alle 18 lapsia oli n. 300. Varkauden väestöennuste vuoden 2030 lopussa on 18316 vuoden 2021 laskelman mukaan. Vertailualueisiin nähden vain Pieksämäellä tulee olemaan pienempi väestömäärä vuonna 2030.

	Yhteensä							
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)							
	0 - 6	7 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 49	50 - 64	65 - 74	75 -
Varkaus								
2025	803	922	534	600	5 599	4 033	3 433	3 348
2030	695	745	451	546	5 304	3 543	3 205	3 827
2035	669	645	381	442	5 104	3 428	2 836	4 088
2040	661	624	336	378	4 936	3 482	2 414	4 213

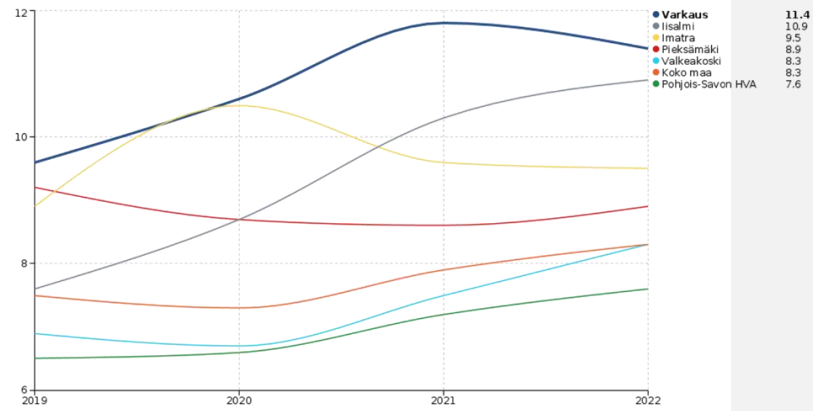
Varkauden väestöennuste 2025–2040 ([Tilastokeskus 14.11.2024](#))

Varkaudessa työttömyys on pysynyt korkealla tasolla viime vuosina. Nuorisotyöttömyys, joka on lisääntynyt vuosittain, on haaste Varkauden alueella. 18–24-vuotiaista nuorista 23.5 % oli v. 2024 työttömänä, joka on enemmän kuin vertailukunnissa, Pohjois-Savossa tai koko maassa. Vuonna 2022 koulutuksen ulkopuolella jäi 11.4 % 17–24 - vuotiaista nuorista, mikä on suurempi osuus kuin Pohjois-Savossa tai koko maassa.

Suurin osa Varkauden lapsiperheistä voi hyvin, mutta osalla lapsiperheissä on muun muassa taloudellisia haasteita, jotka näyttäytyvät yleisenä huono-osaisuutena. Vuonna 2023 Varkaudessa pienituloisiin kotitalouksiin lapsiperheistä kuului 17.2 % kotitalouksista. Varkaudessa on lapsiperheissä enemmän pienituloisia perheitä kuin Pohjois-Savossa ja koko maassa. Tämä ei kuitenkaan näy Varkauden osalta toimeentulotukea saavien määrässä, joka on laskenut viime vuosina.

Työttömät, nuorisotyöttömät, % työvoimasta (Lähde: Sotkanet)

Koulutuksen ulkopuolella jääneet 17-24 v. nuorista, % (Lähde: Sotkanet)

1.2. LASTEN JA NUORTEN MIELEN HYVINVOINTI

Kouluterveyskyselyn 2023 tulosten mukaan suuri osa lapsista ja nuorista voi hyvin, ovat tyytyväisiä elämäänsä ja arkirytmi on kunnossa. Osalla lapsista ja nuorista on kuitenkin hyvinvointia kuormittavia tekijöitä, kuten sairastelua, ahdistuneisuutta,

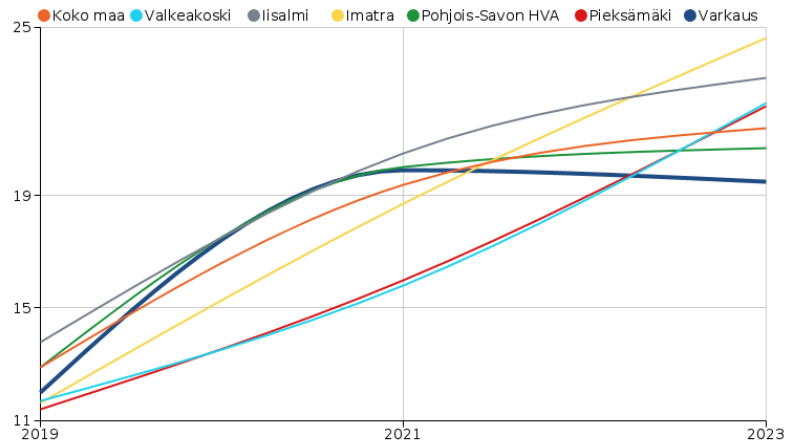
kiusaamista tai sosiaalisten tilanteiden pelkoa, joiden juurisyyt voivat olla moninaisia.

Vahvuudet

Varkaudessa 4.–5.-luokkalaisista tytöistä ja pojista suurin osa kokee terveydentilansa keskinkertaista paremmaksi. Terveydentilan kokemista heikentävät erityisesti vatsakipuihin ja tuki- ja liikuntaelin kipuihin liittyvät asiat.

79,6 % Varkautelaisista 8.–9.-luokkalaisista kokee terveydentilansa keskinkertaista paremmaksi. Tulos on parempi kuin vertailukunnissa, koko maassa tai Pohjois-Savon hyvinvointialueella. 27,7 % 8.–9. lk. tyttöistä kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Suhteessa vertailu alueisiin Varkauden tilanne on paras. Lääkäriin toteamia pitkäaikaisia sairauksia tai terveysongelmia on yläkouluikäisillä tytöillä 32 % ja pojilla 23 %.

19,5 % 8. ja 9. luokan oppilaista (tytöt 31,3 %) kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Vertailu alueilla kokemus on yleisempää kuin Varkaudessa.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista (lähde: Sotkanet)

27,8 % 8. ja 9. lk oppilaista on kokenut vahvaa positiivista mielensterveyttä viimeisen kahden viikon aikana. Huomioitavaa on, että pojista 42,5 % on kokenut näin ja tytöistä vain 15,8 %. Tulos on parempi kuin koko maan tasolla ja vertailualueilla.

warkaus

ihan omanlainen

Lukiolaisista 25,6 % on kokenut vahvaa positiivista mielensterveyttä viimeisen kahden viikon aikana. Tulos on linjassaan muiden vertailualueiden kanssa, lukuun ottamatta Pieksämäkeä, jossa tulos on korkeampi.

81,2 % 4. ja 5. luokkalaisista alakoululaisista on tyytyväisiä elämäänsä. Luku on hieman laskenut aiemmasta.

Yläkouluikäisistä 65,5 % kokee olevansa tyytyväinen elämäänsä. Heillä koulusta pitäminen on pysynyt tasaisena. Toisella asteella koulusta pitäminen on hieman vähentynyt edelliseen mittaukseen verrattuna.

Kehitettävää

Nuorten ahdistuneisuus lisääntyi koronavuosina ja lievää ahdistusta kokee yhä useampi 8. ja 9. luokan oppilaista. Huolestuttavaa on sosiaalinen ahdistuneisuus, jota Varkauden nuorista kokee lähes 40 %. Ahdistuneisuus ja sosiaalisten tilanteiden pelko ovat lisänneet erityisesti kotiin annettavan opetuksen määrää viime vuosina yläkoulun puolella.

Toisen asteen opiskelijoista suurin osa kokee terveydentilansa hyväksi. Merkille pantavaa on kuitenkin, että ammatillisessa oppilaitoksissa tytöistä 43,2 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja 32,6 % heistä kokee ahdistuneisuutta. Toisen asteen opiskelijoista 31,8 % ammatillisessa oppilaitoksessa on kokenut vahvaa positiivista mielensterveyttä viimeisen kahden viikon aikana. Tulos vastaa Pohjois-Savon Hyvinvointialueen tulosta, mutta on toiseksi huonoin suhteessa vertailukuntiin ja huonompi suhteessa koko maahan.

23,6 % 4.-5. luokan oppilaista kokee koulu-uupumusta ja myös koulusta pitäminen on vähentynyt.

Pohjois-Savossa mielensterveyden haasteet ovat yleisiä. Vaikka mielensterveydenhaasteisiin sairaalahoitoa saaneiden 18-24-vuotiaiden määrä on laskenut v. 2019 lähtien, joutuu Varkaudessa toiseksi eniten lisälmen jälkeen nuoria sairaalahoitoon mielensterveyteen liittyvistä syistä.

Mielensterveyden ja käyttäytymisen häiriöihin pyritään vastaamaan ennaltaehkäisevästi kuntoutusrahalla, jolla tuetaan työelämässä pysymistä, työelämään palaamista tai työelämään pääsyä. Kuntoutusrahaa saavien 16-19-vuotiaiden nuorten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Sama ilmiö on havaittavissa koko maan tasolla.

1.3.PÄIHTEET JA RIIPPUVUDET

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan yhä useampi nuorista on raitis. Toisaalta näyttäytyy huoli nuorista, jotka käyttävät päihteitä yhä useammin tai enemmän. Myös yhä nuorempien päihdekokeilut muun muassa sähkötupakan osalta herättävät huolta.

Vahvuudet

Raittiiden nuorten määrä on lisääntynyt. 73,6 % 8. ja 9. luokan oppilasta on raittiita. Ammattikoululaisista yhä harvempi on tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, kun vastaavasti tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien lukiolaisten osuus (16,2 %) on tuplaantunut edellisestä mittauskerrasta. Raittiiden lukiolaisten osuus on kuitenkin noussut merkittävästi.

Ammattikoululaisista 25,7 % käyttää tupakka tai sähkösavuketta päivittäin. Käyttäjien määrä on laskenut selkeästi viime vuosina. Nuuskan käyttö on vähentynyt sekä yläasteen oppilaiden että toisen asteen opiskelijoilla. Nuuskaa päivittäin käyttää 3,4 % 8. ja 9. luokan oppilaista, joka on vähemmän kuin pääosassa vertailualueita. Myös ammattikoulussa käyttö vähentynyt.

Toisella asteella huolta herättävää päihteiden käyttöä on 18,7 % ammatillisen oppilaitoksen nuorilla ja 6,8 % lukion nuorista. Vertailussa Varkauden ja muiden alueiden luvut ovat pääosin samansuuntaisia.

Yhä harvempi alaikäinen saa hankittua savukkeita välittämisen kautta. Tämä positiivinen kehitys voi johtua tiukemmasta valvonnasta ja tupakkalain muutoksista.

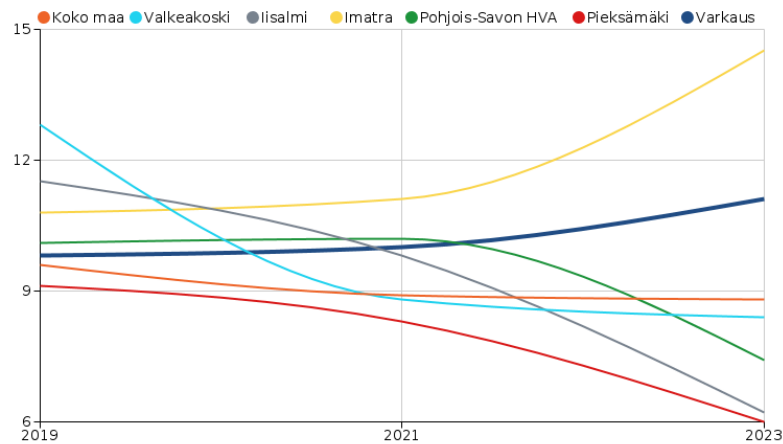
Yläkouluikäisistä yhä harvempi on kokeillut huumeita tai kannabista. Kannabista vähintään kaksi kertaa kokeilleiden määrä on laskenut kaikilla luokka-asteilla.

Kehitettävää

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelaamista on 8,9 % Varkauden 8. ja 9. luokan oppilaista ja se on pojilla yleisempää. Suhteessa vertailualueisiin vain lmatralla luku on korkeampi. 10,1 % 8. ja 9. luokkalisista käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta. Päivittäin tupakoivien yläasteikäisten osuus on laskenut Varkaudessa, mutta tästä huolimatta tupakointi on selkeästi yleisempää kuin lähes kaikilla vertailualueilla. 4. ja 5. luokkalaisten tupakkaa tai sähkötupakkaa

vähintään kerran kokeilleiden määrä on pienessä nousussa. 9,8 % lukiolaisista käyttää tupakkaa ja sähkötupakkaa päivittäin. Lukiossa myös nuuskaa käyttävien osuus noussut merkittävästi. Muiden nikotiinituotteiden esimerkiksi nikotiinipusseja käyttää yleisimmin pojat sekä yläkoulussa että toisella asteella.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa on 11,1 % 8. ja 9. luokan oppilaista. Suhteessa vertailualueisiin Varkaudessa suunta on hieman ylöspäin Imatran kanssa, kun esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueella trendi on alaspäin.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. lk ([lähde_sotkanet](#))

Alkoholia ja tupakkatuotteita nuoret hankkivat perhepiiristä tai vähittäismyynnistä itse ostettuna. Yhä harvempi yläasteikäinen (32,4 % v. 2023) hankki alkoholia perhepiiristä. Sitä vastoin yhä useampi Varkautelainen yläasteikäinen (10,3 % v. 2023) ilmoitti ostaneensa alkoholia vähittäismyynnistä. Ammatillisen oppilaitoksen oppilaista myös useampi ilmoittaa ostaneensa alkoholia vähittäismyynnistä.

9,8 % lukiolaisista on kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, ja luku on noussut selkeästi edellisestä mittauksesta. Ammattikoulun opiskelijoista yhä harvempi (13,4 %) on kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, mutta kokonaistulos ja varsinkin tyttöjen osuus 20,1 % on selkeästi korkeampi

kuin lukiossa tai yläasteella. 53 % 8.-9. -luokkalaisista kokee, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita. Tulos on samaa tasoa Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

1.4. TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT (LIIKUNTA, RAVINTO JA TOIMINTAKYKY)

Elintavat vaikuttavat merkittävästi yläkouluikäisten kokemukseen omasta hyvinvoinnistaan. Kodin perustehtävät; nukkuminen, syöminen, ruutuajan valvonta ja liikkuminen, tuntuvat valuvan yhä enemmän koulun vastuulle. Tiedot pohjautuvat pääosin vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksiin ja uusimpiin [Move-tuloksiin](#).

Liikunta

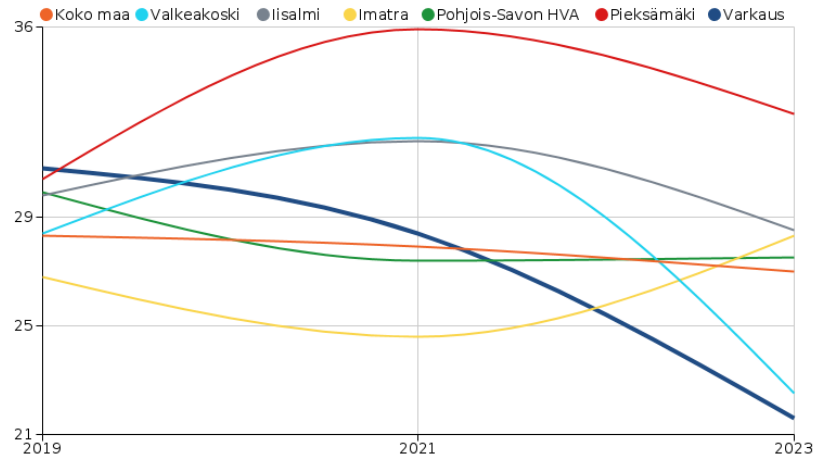
Vahvuudet

Vuonna 2023 yhä useampi ala- ja yläkoulun oppilas ja lukiolainen liikkui vähintään tunnin päivässä. 4. ja 5 lk. oppilaista liikkuu 45,9 % vähintään tunnin päivässä ja 28,5 % yläkoulun oppilaista. Vapaa-ajallaan tunnin viikossa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa harrastaa 8. ja 9 luokan oppilaista yhä useampi. Suhteessa vertailualueisiin tulos on positiivinen.

Varkauden Move kokonaistulos on parantunut viime vuosina. Yhä useammalla 8. luokan oppilaista, varsinkin pojilla fyysinen toimintakyky on hyvä

warkaus

ihan omanlainen

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (<https://www.hyvinvointikertomus.fi/home>)

Kehitettävää

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista 15.2 % liikkui vähintään tunnin päivässä.

Niiden 5. lk. oppilaiden osuus, joiden fyysinen toimintakyky on heikko, on huonompi suhteessa vertailualueisiin. (Move kokonaistulos 5. lk.)

Move-tulokset

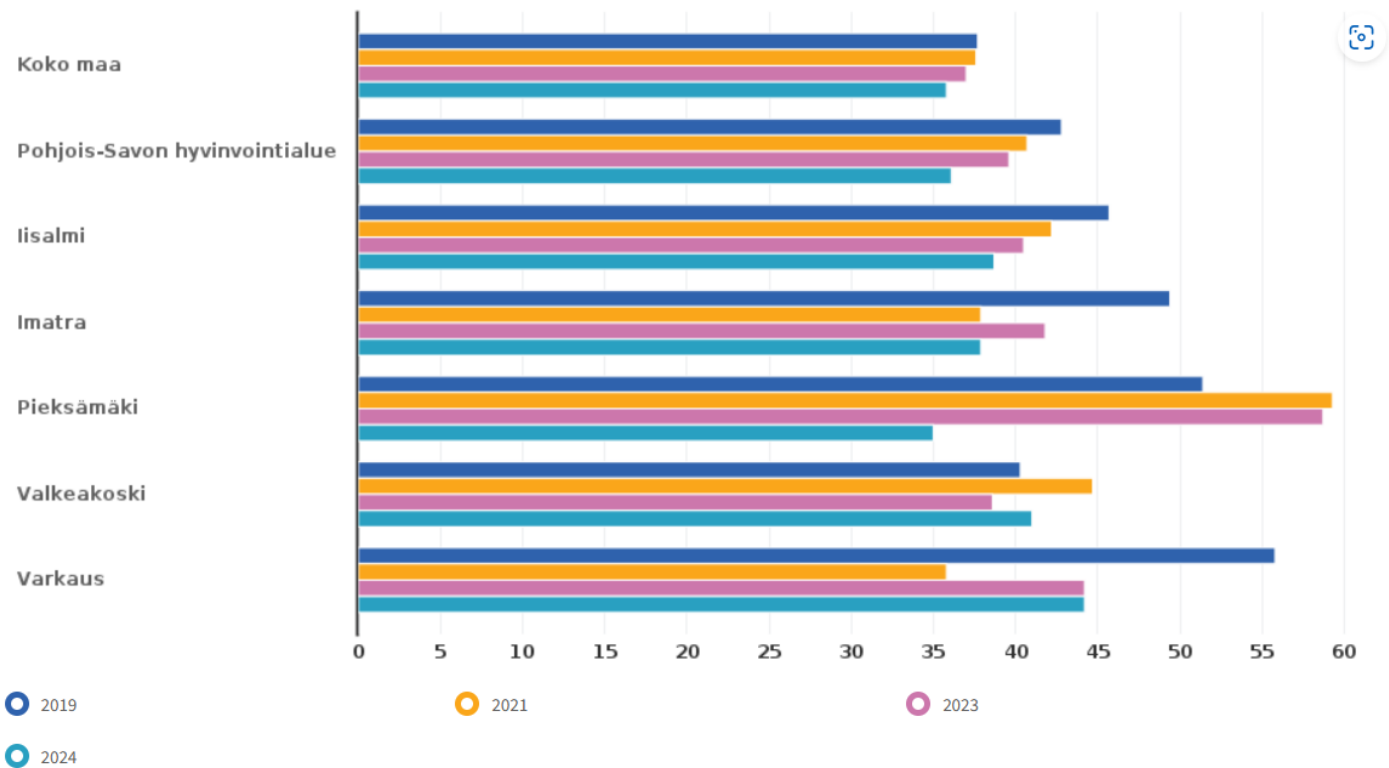
Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5477	Varkaus	miehet	33,7	48,2	46,3	45,3
		naiset	37,8	42,4	42,5	42,9
		yhteensä	35,8	45,1	44,2	44,2
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5478		miehet	25,8	45,7	35,8	21,0
		naiset	59,4	46,2	46,9	32,5
		yhteensä	37,2	45,9	40,5	25,5

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos, Varkaus 2021–2024 (Sotkanet 20.3.2025)

Varkaus 2021–2024: Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulokset olivat Varkaudessa vuonna 2021 ja 2024 selkeästi valtakunnan keskiarvoa paremmat. Vuoden 2022 kokonaistulokset laskivat, mutta tämän jälkeen on ollut positiivinen kehitys tuloksissa. Koronavuosien jälkeen tehdyt panostukset lasten ja nuorten liikkumiseen sekä terveyteen, niin kunta kuin seuratyötasolla, on tuottanut myönteisiä tuloksia. Move-tuloksia lukiessa on hyvä muistaa ikäluokkien väliset erot liikunnallisuudessa ja harrastusaktiivisuudessa. Vuoden 2021 5.-luokkalaisten mittausryhmä oli vuonna 2024 8.-luokkalaisten mittausryhmä. Tästä voidaan päätellä, että 2010 syntyneet varkautilaiset nuoret ovat poikkeuksellisen liikunnallinen ikäluokka.

Suhteessa vertailualueisiin 8.-luokkalaisten tulos on vertailun paras. Vastaavasti 5.-luokkalaisten tulos on vertailualueiden huonoin.

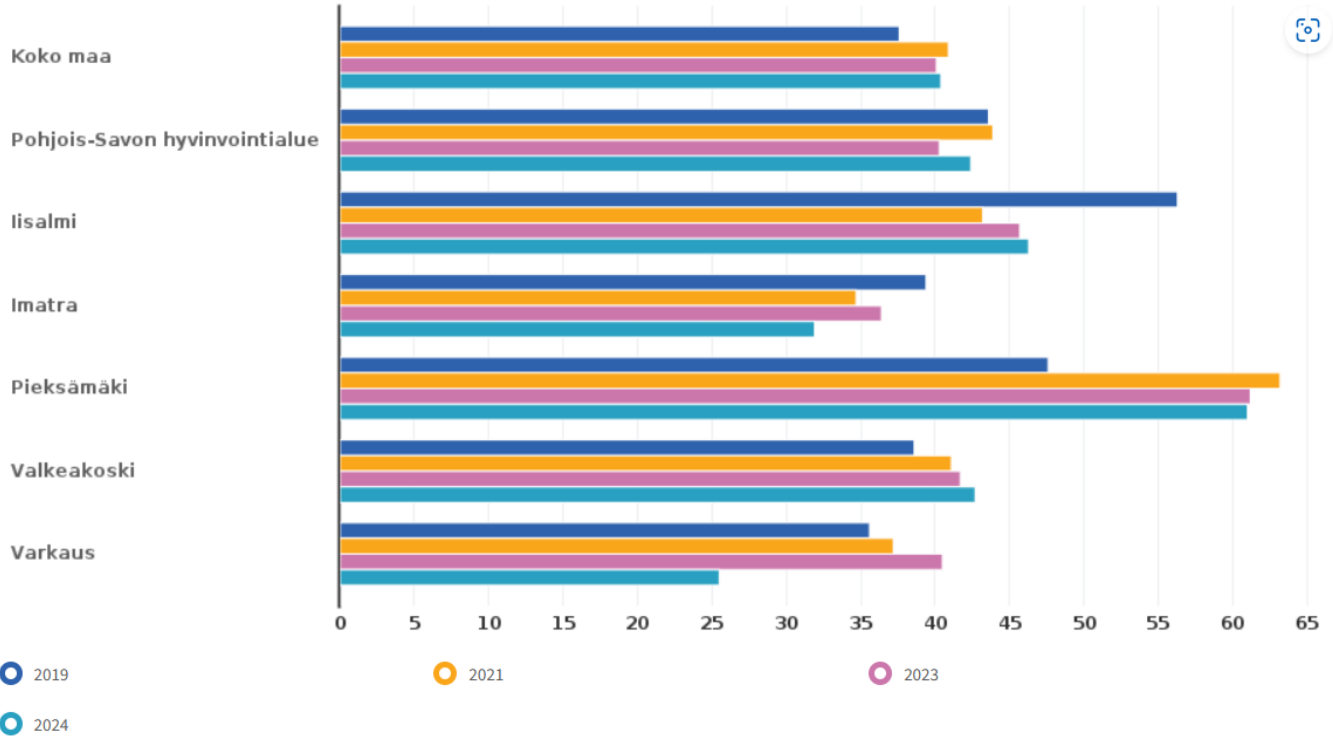

Ilmaisee prosentiosuuden niistä 5. luokan oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move!-mittauksien mukaan.

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

warkaus

ihan omanlainen

Ilmaisee prosentiosuuden niistä 8. luokan oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move!-mittauksien mukaan.
<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index> 7.2.2025

Ravinto

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan joka neljäs poika ja lähes joka viides tyttö Suomessa on ylipainoinen tai lihava. Varkaudessa yläkouluikäistä 13 % on ylipainoisia. Luku on pienentynyt vuodesta 2019 lähtien.

Vahvuudet

Koululounaan kokee laadultaan hyväksi 46 % nuorista. Yhä useampi yläkouluikäisistä käy syömässä koululounaan päivittäin. Toisella asteella Varkauden lukiolaisista yhä useampi jättää koululounaan väliin, mutta suhteessa vertailualueisiin Varkauden tilanne muun muassa koko maahan tai Pohjois-Savon Hyvinvointialueeseen on parempi.

8.–9.–luokkalaisista 58,6 % syö aamupalan joka arkiamu. Tulos on pysynyt vakiona viime vuodet.

28 % 13–16-vuotiaista pojista on ylipainoisia ja koko maassa 24 %. Yläasteikäisten positiivinen kehitys ylipainon suhteen näkyy myös kouluterveyskyselyn tuloksissa. Vuonna 2023 ylipainoisia 8. ja 9. luokan oppilaista oli vajaa 12,7 %. Tulos on vertailualueiden paras.

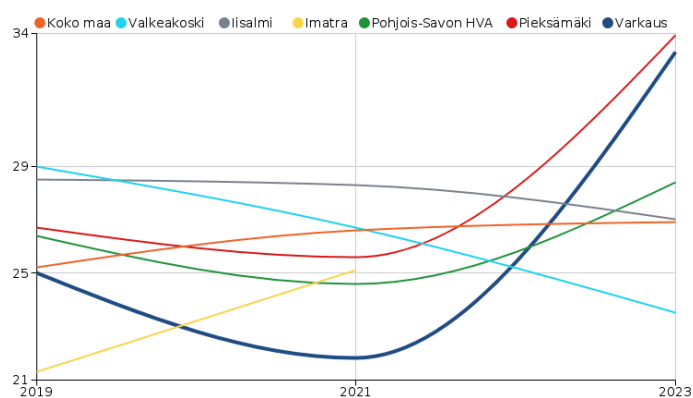
Kehitettävää

Varkaudessa 47.2 % yläkoulun nuorista ei käy päivittäin koululounaalla, kun taas vertailualueilla, lisälmeä lukuun ottamatta, suurempi osa syö päivittäin koululounasta. Ammatillisessa oppilaitoksessa Varkauden nuoret jättävät vertailualueita useammin koululounaan syömättä. Erityisesti tytöistä 47.7 % ei käy syömässä koululounasta päivittäin.

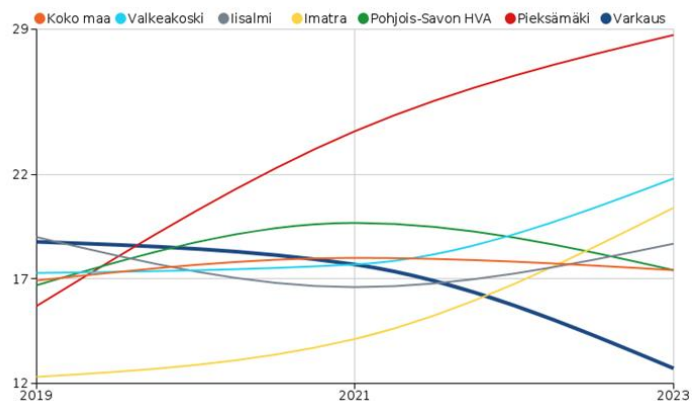
Aamupalaa syövien osuus on Varkaudessa vähentynyt viime vuosina. Vain 61,8 % 4.–5.–luokkalaisista syö aamupalaa joka arkiamu. Tulos on myös huonompi verrattuna koko maan tasoon. Varkauden lukiossa ja ammattikoulussa on tarjottu jo useamman vuoden ilmainen aamupuuro. Tästä huolimatta lukiolaisten osuus, jotka eivät syö aamupalaa joka arkiamu on kasvanut.

Vuonna 2023 Varkaudessa 2–6-vuotiaista pojista ylipainoisia oli 28 % ja tytöistä 21 %. Koko maassa 2–6-vuotiaista pojista ylipainoisia oli 24 % ja tytöistä 14 %. 7–12-vuotiaissa pojissa ylipainoisten osuus on muuta maata korkeampaa (32 % v. 2023).

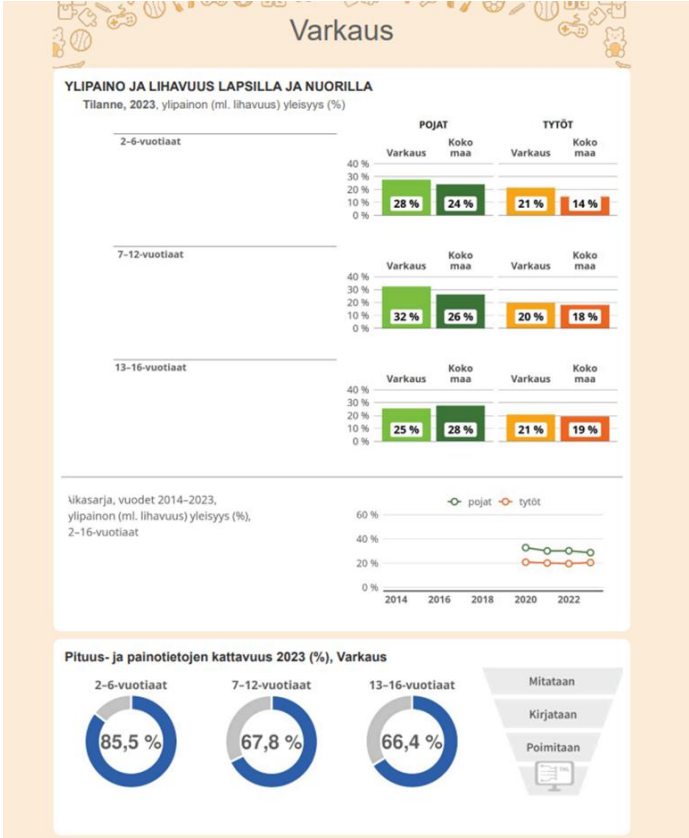
19,8 % lukiolaisista on ylipainoisia ja koko maassa 17,1 %. Tulos on kuitenkin parantunut viime vuosina. Vastaavasti ammatillisen oppilaitoksen puolella 33,3 % nuorista on ylipainoisia. Osuus on kasvanut. Koko maan vastaava luku on 26,9 % ja myös muilla vertailualueilla tilanne on pääosin parempi.

Ylipaino, % ammatillinen oppilaitos (Lähde: Sofkanet)

Ylipaino, % 8. ja 9. lk (Lähde: Sofkanet)

https://www.thl.fi/finlapset_ylipainoraportti/

Toimintakyky (unirytmii)

Vahvuudet

Yhä useampi nuori nukkuu yli 8 tuntia yössä. Vuonna 2023 alle 8 tuntia yössä nukkuu 36 % yläasteikäisistä nuorista, joka on samaa tasoa koko maan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa, ja parempi kuin vertailukunnissa.

22,2 % 8. ja 9. lk. oppilaista on yrittänyt viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut.

Kehitettävää

Runsas pelaaminen ja puhelimen käyttö näkyvät etenkin ala- ja yläkoululaisilla väsymyksenä ja vaikeuksina keskittyä opiskeluun ilman häiriötekijöitä. Älylaitteiden lisääntynyt käyttö yhä pienemmillä lapsilla näkyy keskittymisen pulmina ja vaikeuksina selvitä koulutehtävistä. Yhä useampi 4. ja 5. luokan oppilaista on kokenut itsensä usein hermostuneeksi, kun ei pääse nettiin. Alakouluikäisistä myös yhä useampi on yrittänyt viettää vähemmän aikaa netissä, siinä kuitenkin onnistumatta.

1.5. TURVALLINEN JA HYVÄ ARKI

Yksinäisyys

Vahvuudet

Yksinäisyys ja tunne, ettei kuulu ryhmään, on vähentynyt edellisvuosien kyselyistä. Vuonna 2023 suurimmalla osalla yläasteikäisistä on läheinen ystävä. 6,7 % koki, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää ja pojista 10 % koki näin. Tämä on parempi tilanne verrattuna muihin alueisiin.

Alakoululaisista suurin osa ei koe olevansa yksinäinen välitunnilla.

Kehitettävää

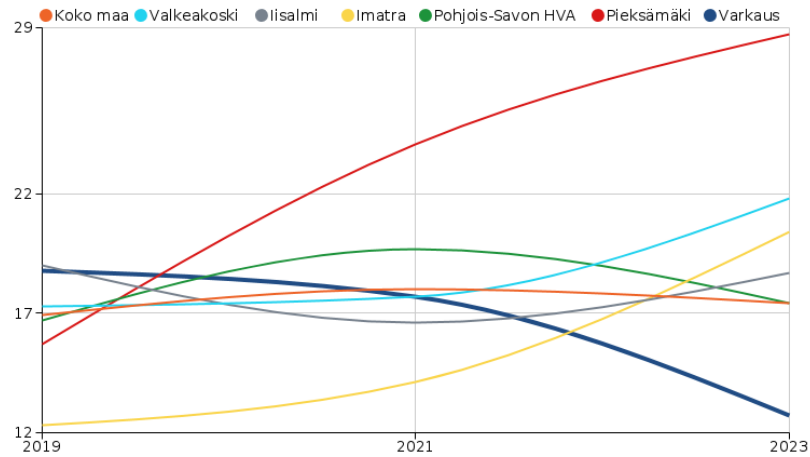
Vaikka alakoulussa 4. ja 5. luokan oppilailla suurimmalla osalla on vähintään yksi hyvä kaveri, on alakoululaisten määrä, joilla ei ole hyvää kaveria, lisääntynyt viime vuosina. Tulos on huonompi suhteessa Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen tai koko maahan.

warkaus

ihan omanlainen

Lukiolaisista 8,3 %, ja pojista 13,5 % kokee, ettei heillä ole läheistä ystävää.

Ammattioppilaitoksen opiskelijoista 12 % ja tytöistä 16 % kokee itsensä yksinäiseksi.

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. lk. vuonna 2023 (Lähde: [Sotkanet](#))

Vanhemmuuden tukeminen

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan suurimmalla osalla peruskoulun lapsista on hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa. 8. ja 9. luokkalaisten osalta tilanne on jopa kohentunut koronavuosista. Osalla lapsista ja nuorista on kuitenkin haasteita, jotka näkyvät muun muassa koulun ja varhaiskasvatuksen arjessa. Perheen ja muun elämän yhteensovittaminen aiheuttaa usein haasteita vanhemmuuteen ja tämä näyttäytyy myös lasten ja nuorten arjessa.

warkaus

ihän omanlainen

Vahvuudet

Vuonna 2023 hyvät keskustelusuhteet vanhempiin on 44 % yläkoulun nuorista ja pojista jopa 62 % kokee näin. 8. ja 9. luokan oppilaat kokevat, että keskusteluyhteys vanhempiin on parantunut vuodesta 2021. Myös ammatillisen oppilaitoksen nuorilla on vastaava kokemus.

Kehitettävää

Niin sanottu kaverivanhemmuus näkyy koulussa siten, etteivät oppilaat osaa ottaa ohjeita vastaan ja rajojen asettaminen aiheuttaa heille ahdistusta. Uutena ilmiönä kouluissa näkyy esi- ja alkuopetusikäiset oppilaat, jotka eivät pysty eivätkä halua noudattaa aikuisen antamia ohjeita. Tämä näkyy voimakkaana uhmana aikuisia ja sääntöjä vastaan. Erityisesti pienten oppilaiden osalta väkivaltaisuus on lisääntynyt. Pureminen, lyöminen ja potkiminen ovat arkea kaikissa kouluissa. Lasten rajattomuus johtaa usein vanhempien uupumiseen. Vanhempien oma uupuminen nousi varsinkin koronaepidemian aikana esille.

72 % alakoululaisista kokee, että vuorovaikutus vanhempien kanssa on avointa. Vuonna 2021 näin koki 78 % alakoululaisista. Vuonna 2023 yhä useampi 4. ja 5. luokan oppilas kokee keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa.

Lukiolaiset kokevat keskusteluyhteyden vanhempiin heikentyneen.

Vanhemmuuden tukeminen on Varkaudessa ollut yhtenä valtuustokauden tavoitteista ja se on toteutunut vain osittain. Vanhempien tavoittaminen esimerkiksi vanhempainiltoihin on yhä haastavampaa. Myös sosiaali- ja terveystalveluiden siirtyminen hyvinvointialueille toi muutoksia toimiviin rakenteisiin. Uusia toimintamalleja muun muassa vanhemmuuden tukeen kaivataan. Positiivista on, että tämän osalta on jo lähdetty tekemään uusia suunnitelmia yhdyspinnalla yhdessä hyvinvointialueen, järjestöjen ja kuntien kanssa.

Kiusaaminen

Kiusaamista on monenlaista. Se voi olla henkistä väkivaltaa, jolloin joku suljetaan tahallaan porukan ulkopuolelle, haukkumista tai fyysistä käsiksi käymistä. Sosiaalisessa mediassa ja vapaa-aikana tapahtuva kiusaaminen on yleistynyt ja se eskaloituu usein koulussa.

Koulukiusaamiseen puututaan kouluissa systemaattisesti ja niitä kirjataan KiVa Koulu -järjestelmän mukaisesti, jonka lisäksi asiaa kysytään kouluterveyskyselyiden yhteydessä. Tarvittaessa Ankkurityöryhmä on mukana asioiden selvittämisessä. Kurinpidollisia toimenpiteitä toteutetaan perusopetuslain mukaisesti tarvittaessa.

Vahvuudet

Vuonna 2024 koulukiusaamistapauksia kirjattiin 33, mikä on 4 tapausta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Pidemmällä aikavälillä kiusaamistapaukset ovat olleet laskusuunnassa (KiVa Koulu-tulokset). Vuonna 2023 60 % 4. ja 5. luokan oppilaista ei kokenut kiusaamista lainkaan koko vuoden aikana. Yhä useampi alakoululainen myös kokee, että kiusaaminen on loppunut tai ainakin vähentynyt, kun on kertonut kiusaamisesta aikuiselle. 4. ja 5. luokan oppilaista vähintään kerran viikossa koulukiusattuna on ollut vajaa 9 %. Tulos on samaa tasoa koko maan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

8. ja 9. luokkalaisista yhä harvempi on kokenut kiusaamista koulussa vuoden aikana. Viikoittain koulukiusattuna on ollut 6 % yläkoulun oppilaista ja pojista 9 %. 8.–9. luokkalaisista puolet kokevat, että kerrottuaan aikuiselle kiusaamisesta kiusaaminen on loppunut tai vähentynyt, mutta toisaalta kolmannes kokee kuitenkin, että kerrottuaan aikuiselle kiusaaminen on jatkunut tai pahentunut.

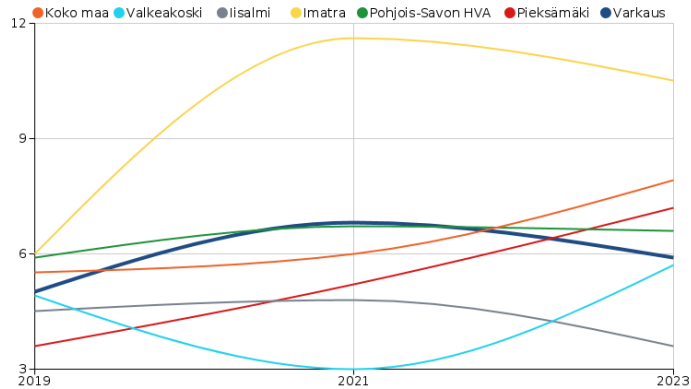
Kehitettävää

Huolestuttava tulos on, että yhä useampi yläkoulun oppilas kertoo osallistuneensa kiusaamiseen vähintään kerran viikossa. Varkaudessa tilanne on huonoin verrattuna muihin alueisiin. 8. ja 9. lk. oppilaista syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla on kokenut 31,7 % ja tytöistä 40,7 %. Osuus on noussut vuoden 2021 tuloksiin verrattuna.

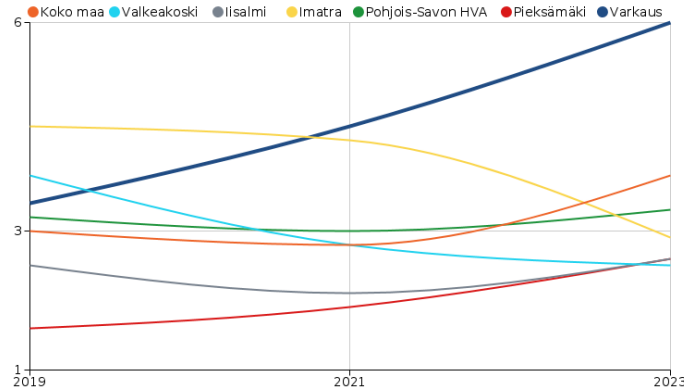
Ammatillisen oppilaitoksen tytöistä 38,6 % kokee syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla. Luku on noussut ja on korkeampi suhteessa koko maan tai Pohjois-Savon hyvinvointialueen tuloksiin.

warkaus

ihan omanlainen

Koulukiusattuna, % 8. ja 9. lk. (Lähde: Sotkanet)

Osallistunut hiusaamiseen vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. lk. (Lähde: Sotkanet)

Häirintä ja väkivalta

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan yhä harvempi yläkoulun oppilas on kokenut fyysistä uhkaa. Nuorten kokema väkivalta ja häirintä voi olla henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, joka tapahtuu puhelimesta tai internetissä, koulussa, harrastuksissa, kadulla, kauppakeskuksessa tai muualla julkisessa tilassa, jonkun henkilön kotona tai muussa yksityisessä tilassa. Sosiaalinen media on paikka, jossa seksuaalista häirintää voidaan helposti toteuttaa. Sosiaalinen media välittää lapsille ja nuorille myös ilmiöitä kuten Grooming ja Roadman-kulttuuri.

Grooming

Grooming-ilmiö on arkipäivää monelle alaikäiselle – iso osa 11–17-vuotiaista saa seksuaalissävyytteisiä viestejä. Groomingissa aikuisen tarkoituksena on houkutella lapsi tilanteeseen, jossa kohdistaa lapsen seksuaaliväkivaltaa joko netissä, netin ulkopuolella tai molemmissa ympäristöissä. Varkaudessa kaikki 5.–6.lk olivat lukuvuonna päihderasteilla saanut tietoa groomingista. Osalle oppilaita grooming oli jo tiedossa.

warkaus

ihan omanlainen

Roadman-kulttuuri

Roadman-kulttuuri on 2020-luvulla Suomeen levinnyt rikollista elämäntapaa ihannoiva ilmiö. Roadmanilla tarkoitetaan väkivaltaista, mahdollisesti katujengiin kuuluvaa ja usein teräsetta mukanaan kantavaa nuorta miestä. Usein nuoret ja pojat ovat huumeidenkäyttäjiä ja myyjiä sekä väkivaltarikoksien toteuttajia. Roadman-kulttuuriin liitetään myös kalliit, tietyn merkkiset vaatteet ja erilaiset rap-genret. Roadman-kulttuuri on vielä enemmän Etelä-Suomen ja suurten kasvukeskusten ongelma.

Vahvuudet

Vuonna 2023 yhä harvempi 4. ja 5. luokan oppilaista (12,7 %) kertoi kokeneensa vanhempien tai muun huolta pitävän aikuisen fyysistä väkivaltaa vuoden aikana. Vanhempi on esimerkiksi tarttunut lapseen satuttaen häntä, töninyt tai ravistellut vihaisesti, tukistanut, läimäyttännyt, lyönyt nyrkillä tai esineellä, potkaissut tai satuttanut muuten fyysisesti. Tulos on parempi suhteessa vertailualueisiin.

Häiritsevä seksuaalinen häirintä ja ahdistelu on osin vähentynyt edellisestä mittauksesta. 1,9 % 4–5 luokkalaisista on kokenut seksuaalista koskettelua ja painostamista koskettamaan vuonna 2023. Tulos on vertailualueiden matalin.

Yhä harvempi 8.–9. luokkalaisista 21,5 % on kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana. Erityisesti tyttöjen kokemus väkivalta on vähentynyt. Tulos on vertailun paras.

Yläkoululaisista 26,7 % on kokenut seksuaalista häirintää ja ehdottelua tai ahdistelua. Luku on pienentynyt edellisestä kerrasta ja on Pieksämäen kanssa vertailualueiden matalinta tasoa.

Lukiolaisista 21,4 % on kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia ja ahdistelua. Tulos on vertailualueiden matalin.

Alaikäisiin alle 18-vuotiaisiin kohdistuneet pahoinpitelyrikokset ovat vähentyneet vuodesta 2022. Vuonna 2024 alaikäisiin kohdistui 15 pahoinpitelyä, kun vuonna 2022 pahoinpitelyjä oli 38 kpl. Vuonna 2023 alaikäisiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrä nousi, mutta pidemmällä aikavälillä alaikäisiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrä on laskenut.

Yläkoulussa ja toisella asteella yhä harvempi on kokenut fyysistä väkivaltaa vanhemman tai huoltajan taholta. Tulos on parempi kuin vertailualueilla.

warkaus

ihan omanlainen

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista (10 %) yhä harvempi kertoo kokeneensa henkistä väkivaltaa vanhemman taholta. Lukion opiskelijoista 19 % on kokenut vanhemman henkistä väkivaltaa.

Kehitettävää

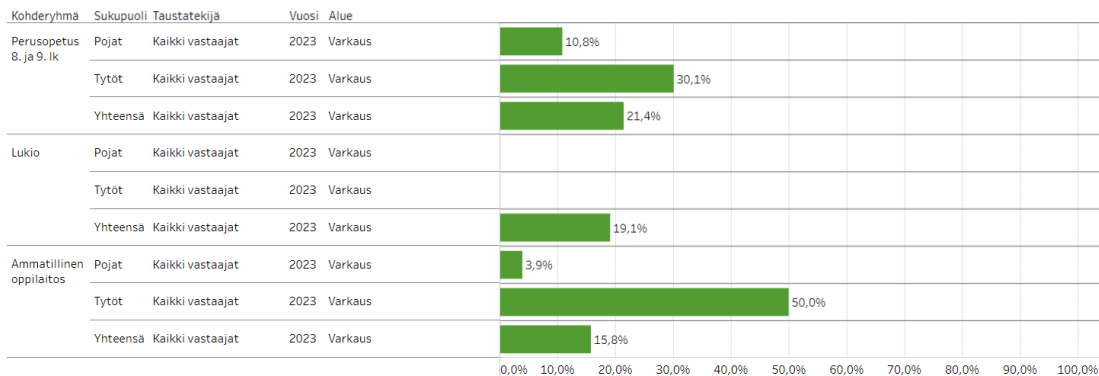
Seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana on kokenut **9,3 % alakoulun oppilasta (tytöistä 11,9 %)**. Tulos on noussut, vaikka on vielä vertailualueiden matalin.

38.4 % 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä on kokenut häiritsevää seksuaalista häirintää ja ahdistelua. Tulos on vertailualueiden matalin.

Internetissä tai puhelimessa seksuaalista häirintää on kokenut 21,4 % vastaajista. Tyttöihin kohdistuvaa seksuaalista häirintää julkisessa tilassa on kokenut 22 % vastaajista.

Ammatillisen oppilaitoksen nuorista 15,8 % ja **50 % ammatillisen oppilaitoksen tytöistä** (35,8 % v. 2021) on kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia ja ahdistelua. Varkauden tilanne on vertailualueiden toiseksi huonoin.

Kokenut seksuaalista häirintää puhelimessa tai internetissä vuoden aikana

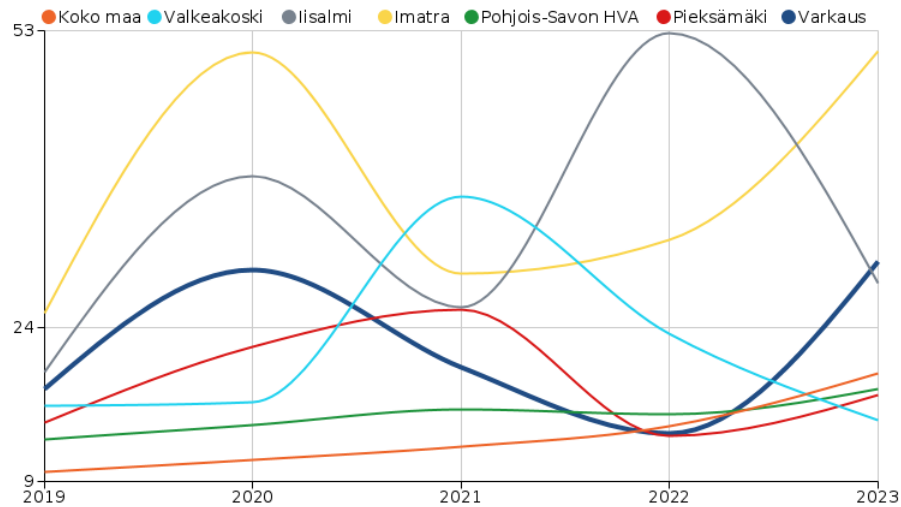
Kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia tai ahdistelua [Kouluterveyskyselyn tulokset \(Tableau\)](#)

warkaus

ihan omanlainen

31,5 % 4. ja 5. luokan oppilaista on kokenut vanhempien tai muun huolta pitävän aikuisen henkistä väkivaltaa vuoden aikana. Vanhempi on kieltäytynyt puhumasta, loukannut sanallisesti, haukkunut, nöyryyttänyt tai nolannut, uhannut hylätä tai jättää, heittänyt, lyönyt tai potkinut esineitä (esim. paiskonut ovia), lukinnut johonkin paikkaan tai uhannut väkivallalla. Tulos on vertailualueiden korkein.

Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 0–14-vuotiaiden nuorten määrä (30,4 / 1000) on lähtenyt nousuun ja on Imatran kanssa vertailualueiden korkeinta tasoa. Rikokset ovat yleensä tehtyjä näpistyksiä.

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0–14-vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä (Sotkanet)

warkaus

ihan omanlainen

Tapaturmat

Vahvuudet

Vammojen tai myrkytysten vuoksi sairaalahoitoon joutuneita on lähes joka ikäryhmässä yhä vähemmän.

Kehitettävää

Tapaturmaan koulussa tai koulumatkalla joutuu yleisimmin 4. ja 5. luokan oppilas. Vuonna 2023 alakoulun oppilaista 33 % sattui tapaturma liikuntatunnilla ja vastaavasti 33 % oppilaista on sattunut tapaturma välitunnilla.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyviä hoitajaksoja on 0–14-vuotiailla ja 15–24-vuotiailla / 10 000 vastaavan ikäistä selkeästi enemmän kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

1.6.OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Kokemus osallisuudesta vaikuttaa merkittävästi nuorten hyvinvointiin. Enemmistö peruskoulun oppilaista, varsinkin pojista kokee olevansa osa koulu- ja luokkayhteisöä ja kokevat olevansa osallisia. Vastaavasti toisella asteella useat opiskelijat kokevat osallisuutensa heikoksi ja vaikuttamismahdollisuuksiensa vähäisiksi.

Vaikutusmahdollisuudet

Koulussa haasteina nähdään tällä hetkellä sosiaalinen kanssakäyminen ja ryhmässä toimiminen. Yhä enenevässä määrin on oppilaita, joille toisten huomioon ottaminen on vaikeaa. Korona-ajan negatiiviset vaikutukset näkyvät nuorissa edelleen muun muassa erilaisiin toimintoihin kiinnittymättömyytenä ja osalla oppilaista haasteena kiinnittyä kouluun.

Suurin osa peruskoulun lapsista ja nuorista sekä toisen asteen opiskelijoista kuitenkin kokee olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä.

warkaus

ihan omanlainen

Vahvuudet

76,6 % alakoulun oppilaista on päässyt osallistumaan koulun asioiden suunnitteluun. Kouluruokailun ja välituntitoimintojen suunnitteluun osallistuminen koetaan vähäisimpänä.

Yläkoulun oppilaista ja toisen asteen opiskelijoista suurimmalla osalla osallisuuden kokemus on hyvä. Vuonna 2023 erittäin heikkoa osallisuutta koki 10,7 % yläkoululaisista. Tulos on hieman parempi kuin vertailualueilla. 7,8 % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista on erittäin heikkoa osallisuuden kokemus, joka vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen tulosta, mutta on heikompi kuin koko maassa. Lukiolaisilta erittäin heikkoa osallisuutta kokee reilut 9,3 %, joka vastaa vertailukuntien tulosta.

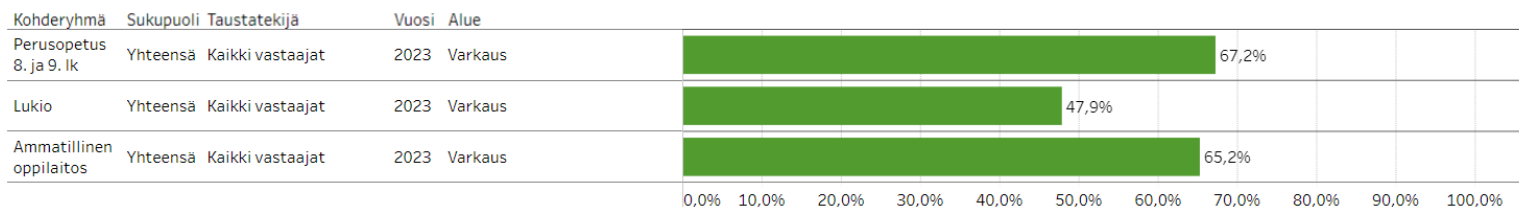
Koulun työrauhahaasteet koetaan toisinaan oppimisen esteeksi, mutta kyselyn mukaan Varkautelaisista nuorista työrauhan luokassa kokee hyvänä 71,2 % yläkouluikäisistä oppilaista. Vuonna 2023 yläkoulun oppilaista 21,9 % kokee, että koulun fyysiset työolot häiritsevät oppimista. Varkaudessa tilanne on parempi kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella ja koko maassa. Huomattavaa on, että kaikilla vertailualueilla suurempi osa tytöistä kokee työolot häiritsevämmäksi.

Lukiolaisista 63,9 % kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita heidän kuulumisistaan. Vastaavasti reilu 74,4 % yläkoulun oppilaista ja 74,4 % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita oppilaan asioista.

Yläkoululaisista 26,7 % ja 16,5 % toisen asteen opiskelijoista kokee, että opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla. Kaikilla luokkasteilla suurempi osa tytöistä kokee näin. Vuonna 2023 yhä useampi yläkoulun nuori (57 %) kokee, että saa opettajalta välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua.

Opiskeluhuollon palveluita, kuten kuraattori-, lääkäri-, psykologipalveluita, 8.–9. luokan oppilaat kokevat saavansa valtakunnan tasoa paremmin. Tämä on merkittävästi parempi tulos aiempaan kyselyyn verrattuna. 88 % yläkoulun oppilaista kokee, että on saanut apua ja tukea kuraattorin palveluista. 67,2 % yläasteen oppilaista on kokenut, että koulupsykologille on helppo päästä. 67,1 % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista ja 54,9 % lukion opiskelijoista on kokenut koulupsykologille pääsyn helppona. Vastaavasti psykologin palveluista apua hyvinvointiin on saanut useampi kuin aiemmin. 69,7 % yläkoulun nuorista kokee, että koululääkärille on helppo päästä. Tulos on parantunut aiemmasta. Vain 3,2 % 8. ja 9. lk. oppilasta sanoo, ettei ole päässyt terveydenhoitajan vastaanotolle yrittämisestä huolimatta. Tulos on vertailualueiden paras.

Helppo päästä koulun kuraattorin vastaanotolle

Kehitettävää

Alakoulun oppilaista (4.-5.lk) kokemus ryhmään kuulumisesta on vähentynyt. Vuonna 2023 alakoululaisista 44,6 % kokee olevansa osa luokkayhteisöä. Vastaavasti kuuluminen koulu yhteisöön (33,7 %) on heikompaa ja yhä useampi alakoulun pojista kokee, ettei ole osa koulu yhteisöä. 45 % alakoulun oppilasta kokee, että luokassa uskaltaa sanoa mielipiteensä.

Vaikutusmahdollisuudet koulussa nuoret kokevat vaihtelevasti. Vuonna 2023 yläkoululaisista vain 14,2 %, pojista 23,1 % ja tytöistä 7 %, kokee vaikutusmahdollisuutensa koulussa hyvinä. Lukiolaisnuorista vaikutusmahdollisuutensa kokee hyväksi 16,7 % ja varsinkin poikien kokemus vaikutusmahdollisuuksistaan koulussa on noussut selkeästi. Ammattikoululaista 28,8 % kokee vaikutusmahdollisuutensa hyväksi. Tulos on kuitenkin huonompi useampaan verrokkialueeseen nähden.

Osalla nuorista ei ole kokemusta siitä, että mieltä painavista asioista voi jutella luotettavan aikuisen kanssa. Erityisesti tämä näkyy 8. ja 9. lk. tyttöjen kohdalla, joista vain 45,5 % kokee vuonna 2023, että voi jutella asioista aikuisen kanssa. Vastaava luku pojilla on 58,9 %.

1.7. LASTEN JA NUORTEN HARRASTAMINEN VARKAUDESSA

Varkautelaiset lapset ja nuoret ovat kiinnostuneita harrastamisesta. Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan yli 85 % 4. ja 5.-luokkalaisista harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa. Määrä on pysynyt ennallaan viime vuodet. Yläkoulun ja toisen asteen opiskelijoista lähes jokainen harrastaa jotain viikoittain.

Suurin osa yläkoulun oppilaista liikkuu useammin kuin yhtenä päivänä viikossa ja vähintään tunnin viikossa. Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen nuorista 17 % kertoo liikkuvansa korkeintaan yhtenä päivänä viikossa vähintään tunnin. Tulos on huonontunut varsinkin lukiolaisten osalta. Hengästyttävää liikuntaa vähintään tunnin päivässä harrastavien määrä on kasvanut yläasteella ja ammatillisen oppilaitoksen puolella, mutta lukiossa tulos on hieman laskenut.

Varkautelaiset nuoret saavat tietoa asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista koko maata paremmin. 61 % varkautelaisista 8. ja 9.-luokkalaisista kertoo saavansa tietoa asuinalueen harrastusmahdollisuuksista (koko maa 54 %). Osuus on kasvanut vuodesta 2019, jolloin vastaava prosenttiluku Varkaudessa oli 57 %.

Merkittävää on, että yhä useampi (vuonna 2023 34 %) 8. ja 9.-luokkalaisista koki oman asuinalueen nuorille suunnatun vapaa-ajan toiminnan kiinnostavaksi. Vuonna 2019 vastaava luku oli 19 %

Indikaattoritiedot harrastamisesta (Kouluterveyskysely 2019, 2021 ja 2023 Varkaus)	2019	2021	2023
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	85,1	82,8	85,1
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	93,2	92,7	96,4
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)	93,7	87,8	93

warkaus

ihan omanlainen

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	97,2	99,2	95,4
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	73,8	77,5	70
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	44,3	46,6	46,2
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	27,8	31,0	26,3
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	57,4	53,4	51,9
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	30,8	28,4	21,6
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	41,3	39,3	34,5
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	20,4	25,0	26,3
<i>© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2024</i>			

Mielenkiintoa koulupäivän yhteydessä järjestettäviin harrastuksiin on paljon. Toivotuimpia taide- ja kulttuuriharrastuksia Varkauden koululaisten vastauksissa ovat parkour, street ja showdance, elokuva ja animaatio, kuvataide ja kädentaidot eri muodoissaan. Liikuntaharrastuksista toivotuimpia koulupäivän yhteydessä ovat Varkaudessa uinti, jalkapallo, salibandy, jääkiekko, kiipeily ja parkour.

2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT RAKENTEET JA YHTEISTYÖ ERI TOIMIJOIDEN KANSSA

2.1.KASVATUS JA OPETUS

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen tavoite

Varkauden varhaiskasvatuksen arvoperusta pohjautuu ajatukseen siitä, että jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas. Erilaisuuden arvostaminen ja tasavertaisuus ovat tärkeitä arvoja. Lapsella on oikeus turvalliseen ja hyvään kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon. Varhaiskasvatuksessa korostetaan lapsen osallisuutta sekä oikeutta oppia leikkien ja iloita oppimastaan.

Lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksen vaikutukset ovat erityisen suuret niillä lapsilla, joilla on pulmia kehityksessä ja oppimisessa tai joiden perheolot ovat vaikeat.

Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Varkauden varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kunnan ja yksityisen järjestämästä varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta. Lisäksi kaupunki tukee Lapsen Kengissä ry:n järjestämää Perheentalo-toimintaa yhteisen sopimuksen mukaisesti.

Monikielisten lasten määrä on kasvanut viime vuosien aikana muun muassa pakolaisten myötä. Lasta tuetaan ja rohkaistaan osallistumaan lapsiryhmän toimintaan ja leikkiin sekä tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin. Siten tuetaan monipuolisesti heidän kielitaitonsa sekä kulttuuri-identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Kaupungin S2-opetussuunnitelman avulla taataan tavoitteellinen, pitkäjänteinen ja selkeästi etenevä S2-opetus. Varhaisessa vaiheessa opittu suomen kielen taito edesauttaa lasta oppimaan uusia asioita aina varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

warkaus

ihan omanlainen

Varkaudessa varhaiskasvatuksen piirissä on 633 lasta, joista 77 on muuta kuin Suomea puhuvia. Varhaiskasvatukseen osallistuu 88.3 % lapsista, kun mukaan lasketaan esikouluikäiset. (v. 2023).

Varhaiskasvatuksen tehtävä

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen on oltava laadukasta, jotta lapsi kehittyy ja oppii. Keskeiset kehitykselliset asiat tapahtuvat jo ennen kouluikää. Keskeisiä asioita varhaiskasvatuksessa ovat:

- sensitiivinen vuorovaikutus ja välittävä huolenpito
- leikin ja oppimisen mahdollistaminen
- jokaiselle lapselle oma vasu ja tarvittava tuki

Varhaisvuosien erityiskasvatuksen tehtävänä on mahdollisten oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja niiden kuntoutukseen liittyvät toimet. Tällä tuetaan lapsen tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämistä. Tuki järjestetään ensisijaisesti lähipäiväkodissa.

Kehityksen ja oppimisen tukea annetaan kaikissa Varkauden kaupungin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja esiopetusryhmissä sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Repokankaan koululla toimii esiopetuksen vaativan tuen ryhmä. Varhaiskasvatuksen yksiköissä työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettajia yhteistyössä henkilöstön, huoltajien ja eri tahojen kanssa moniammatillisesti. Varhaiskasvatuksessa on alle kuusivuotiaista lapsista tehostetun tuen lapsia 25 ja erityisen tuen lapsia 9. Esiopetuksessa tehostetun tuen lapsia on 19 ja erityisen tuen lapsia 9 (joulukuu 2024)

Varhaiskasvatuksessa on käytössä erilaisia työmenetelmiä, jotka tukevat lasten hyvinvointia. Näitä ovat muun muassa pienryhmätyöskentely ja tunnekasvatus. Lapsiryhmissä on käytössä erilaisia tunne - ja vuorovaikutustaitoja tukevaa materiaalia. Lisäksi käytetään kuvia ja tukiviittomia kommunikoinnin tukena. Kuvatukimateriaali on erityisen tärkeää niillä lapsilla, joilla kielenkehitys on viiveistä tai poikkeavaa tai jotka oppivat suomea toisena kielenä.

ProVaka

Käytöspulmien ennaltaehkäisyssä puututaan häiriöitä ennaltaehkäisevään toimintaan. Lapselle annetaan myönteistä huomiota ja palautetta. Lisäksi vahvistetaan aikuisen ja lapsen myönteistä suhdetta ja opetetaan käyttäytymistä.

warkaus

ihan omanlainen

Varkauden kaupungin varhaiskasvatustyksiköt ovat sitoutuneet ProVakan (positiivinen ryhmässä oppiminen varhaiskasvatuksessa) toimintakulttuuriin. Varhaiskasvatuksessa on yhtenäiset käytänteet lasten ohjaamisessa ja positiivisen, kohdennetun ja välittömän palautteen antamisessa. Malliesimerkkinä on aina aikuinen, joka näyttää omalla käyttäytymisellään ja vuorovaikutuksellaan toivotun tavan toimia. Positiivisen palautteen vahvistamiseksi käytössä on konkreettiset muistukset (Pro-kortti tai vastaava).

[Varkauden varhaiskasvatus ja esiopetus](#)

[Varkauden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma](#)

PERUSOPETUS

Varkaudessa opetusta järjestetään kuudella koululla. Jokaisella koululla on omat [Peda.net](#)-sivut. Opetuksen järjestämistä ohjaa perusopetuslaki, sekä opetussuunnitelma. Lisäksi paikallisesti on sovittu yhteisistä toimintaperiaatteista, joita on kirjattu Koulun konsteihin (Oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirja.)

Peruskoulussa oli syksyllä 2024 1557 oppilasta, joista yhteensä 304 tehostetun tuen ja 134 erityisen tuen oppilasta.

KOULU	OPPILASMÄÄRÄ
Könönpellon koulu	201
Lehtoniemen koulu	172
Luttilan koulu	149
Puurtilan koulu	81
Repokankaan koulu	178
Waltterin koulu	776
YHTEENSÄ: 1557 oppilasta.	

warkaus

ihan omanlainen

Perusopetuksen tavoite

Perusopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen oppilaan oppimista oman taitotasonsa mukaisesti sekä hänen kasvuaan tasapainoiseksi, terveen itsetunnon omaavaksi ihmiseksi.

Oppilaan huoltajilla on ensisijainen vastuu kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta koulussa. Koulun tulee olla aktiivinen kotien kanssa tehtävässä yhteistyössä ja huolehtia siitä, että huoltajat saavat riittävästi tietoa lapsensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista.

Myös huoltajilta toivotaan aktiivisuutta. Oppilas on kodin ja koulun yhteistyön tärkein osapuoli. Lapsen ja nuoren tulee saada osallistua häntä koskevien asioiden käsittelyyn oman ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti.

Perusopetuksen tehtävä

Perusopetuksen tehtävänä on antaa laadukasta ja monipuolista yleissivistävää opetusta, kasvattaa vastuulliseen yhteistyöhön ja hyviin vuorovaikutustaitoihin sekä antaa hyvät jatko-opintomahdollisuudet. Perusopetus huomioi erilaiset oppijat. Oppilaiden erityisen tuen järjestämisessä on periaatteena mahdollisuuksien mukaan lähikouluun integrointi. Oppimisen tuki uudistuu ja uusi laki on voimassa 1.8.2025. Jatkossa tuki jakautuu ryhmäkohtaisiin tai oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Ryhmäkohtaisia tukitoimia ovat mm. tukiopetus, opetuskielen tukiopetus, samanaikaisopetus ja joustavat ryhmittelyt. Oppilaskohtaisista tukitoimista tulee tehdä aina viranhaltijapäätös, ja tuen suunnitelma tulee kirjata oppilaskohtaisen tuen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan. Oppilaskohtaista tukea on mm. erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus osittain tai kokonaan pienryhmässä.

- ProKoulu-toiminta on vakiintunut kaikilla kouluilla. Kouluilla on käytössä myös tehostetun ja erityisen tuen toimet. ProKoulun vahva yleinen ja tehostettu tuki (CICO-menetelmä) ohjaavat hyvään käyttäytymiseen.
- KiVa Koulu-toiminta jatkuu kouluilla.
- Kaikki koulut ovat myös Liikkuvia kouluja
- Repokankaan koululta järjestetään konsultoivaa erityisopetusta kaikkiin kaupungin kouluihin (yksilö- ja ryhmämuotoisiin haasteisiin).
- Waltterin koululla toimii kaksi intensiivisen tuen ryhmää, joilla ehkäistään koulupudokkuutta.

warkaus

ihän omanlainen

- Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan koulussa esiopetusvuodesta lähtien. Kasvatusohjaajat ja kuraattorit ovat pitäneet tunne- ja vuorovaikutustunteja sekä ryhmiä kaikissa kouluissa.

Vuosittain päivitettävään Koulun konstit -oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirjaan kerätään toimintaohjeita sekä käytänteitä. Käsikirjaa päivitetään tarpeen mukaan. Opas on otettu käyttöön vuonna 2018.

Perusopetuksen yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa yksilö-/ryhmämuotoisten tukitoimien järjestämisessä:

- Erityisnuorisotyö
- Ankkuriryhmä
- Ohjaamo / buusti
- Varkauden ev.lut. seurakunta
- Varkauden helluntaiseurakunta

TOISEN ASTEEN OPPILAITOS

Toisen asteen koulutusta Varkaudessa tarjoaa Savon koulutuskuntayhtymä.

Kampuksella opiskelee n. 1000 opiskelijaa. Opiskelualoina ovat lukio-opinnot, autoala, logistiikka, tieto- ja viestintätekniikka, rakennusala, talotekniikka, sähkö- ja automaatio, kone- ja tuotantotekniikka, sosiaali- ja terveysala, liiketalous, media-ala, käsi- ja taideteollisuus, turvallisuusala sekä kiinteistöpalvelu. Lisäksi TUVA:n koulutuksen puolella aikuisten kotoutumiskoulutus ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnot.

- Takaamme opiskelijoille yksilöllisen ja laadukkaan opetuksen ja ohjauksen sekä tulevaisuuden osaamisen – meiltä valmistuu ylpeästi ammattilaisia!
- Huomioimme opiskelijan elämän kokonaistilanteen – "Emme hukkaa ketään."
- Tuemme opiskelijaa siirtymisessä työelämään ja jatko-opintoihin. Kannustamme jatkuvaan oppimiseen.
- Opiskelijoiden oppista tuetaan:
 - erityisopettajan konsultointi ja ohjaus

warkaus

ihan omanlainen

- ammatin- ja YTO-ohjaajan tuki
- rinnakkais- ja samanaikaisopetus
- joustavat oppimisjärjestelyt

Lisäksi Varkauden kampuksella toimii opiskelijoiden hyvinvointia tukevia hankkeita.

HYTTI - Hyvinvointi, osallisuus, yhteisöllisyys on kehittämishanke, jonka tavoitteena on edistää oppilaitoksen hyvinvointia ja turvallisuutta sekä kehittää kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ennaltaehkäisevän toimintakulttuurin. Hankkeessa kootaan monipuolisesti hyvinvointia edistäviä toimintamalleja, joissa erityisesti huomioidaan tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja turvallisuus oppilaitoksessa. Opiskelijoille on jo tehty hankkeessa reaaliaikainen ilmoituskanava kiusaamis- ja häirintätilanteista ilmoittamiseen. Hankkeessa panostetaan myös henkilöstön turvallisuusosaamisen kehittämiseen.

INKLU - Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta hankkeen tavoitteena on, että kaikki ammatillisissa opinnoissa opiskelevat saavat yhdenvertaisesti tarvitsemansa tuen voidakseen hankkia tarvittavan osaamisen, suorittaa tutkinnon ja työllistyä. Tämä tehdään muun muassa: selkeyttämällä erityisen tuen ja moniammatillisen yhteistyön prosesseja ja käytänteitä sekä parantamalla henkilöstön osaamista opiskelijoiden tukemisessa ja moniammatillisessa yhteistyössä.

OTSO - Oppimisen tuki sujuvasti opiskelijalle hankkeen tavoitteena on, että kartoitamme ja ryhmittelemme nykyistä systemaattisemmin opiskelijoiden tuen- ja ohjaustarpeita sekä niiden pohjalta ennakoivasti tarjoamme oikea-aikaisia pedagogisia tukitoimia. Lisäksi hankkeessa panostetaan henkilöstön vuorovaikutusosaamisen lisääntymiseen.

VOIMA - Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen on Varkauden kampuksen oma hanke (muilla kampuksilla vastaavaa työtä tehdään Vörtti-hankkeessa). Hankkeessa yhteisövalmentaja kehittää ja vahvistavat Savon ammattiopiston sekä Varkauden lukion yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintamalleja ja toimintaympäristöjä. Lisäksi hankkeessa mm. kehitetään toimipisteen hyvinvointiryhmien toimintaa ja osaamista, vakiinnutetaan yhteisöllisyysvuosikellon mukaista toimintaa sekä luodaan Pysäkki-toiminnan yhteistyökäytännöt.

2.2. HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN PALVELUT

NUORISOPALVELUT

Nuorisolaki

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Lisäksi tuetaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Laki pyrkii parantamaan nuorten kasvu- ja elinoloja sekä nuorten oikeuksien toteuttamista. Tavoitteiden lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö.

Nuorisotakuu

Vuonna 2013 alkaneen Nuorisotakuun tarkoitus on edistää nuorten sijoittumista koulutukseen ja työmarkkinoille, estää työttömyyden pitkittymistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Alle 25-vuotiaalle tai alle 30-vuotiaalle viimeisen 12 kuukauden aikana valmistuneelle nuorelle taataan kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen työtä, koulutusta, työkokeilua, työnhaku- tai uravalmennusta, starttirahaa, palkkatuetta työtä tai ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalveluja.

Oppivelvollisuuden laajentuminen

Laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan vuonna 2021 ja sen tavoitteena on, että kaikki suorittavat toisen asteen tutkinnon. Jokaisella perusopetuksen päättävällä on velvollisuus hakea toisen asteen tai nivelvaiheen koulutukseen. Perusopetuksen järjestäjä ohjaa opiskelijaa hakeutumisessa ja valvoo, että opiskelija aloittaa opintonsa. Oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Oppivelvollisuus voi päättyä jo aiemmin, jos opiskelija suorittaa ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. Ensimmäisen tutkinnon suorittamisesta tulee oppivelvollisille maksutonta. Maksuton koulutus voi jatkua sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Neet-nuoret, koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat 15–28-vuotiaat Varkaudessa:

- vuonna 2020: 598

warkaus

ihän omanlainen

- vuonna 2021: 481
- vuonna 2022: 493

<https://po1nt.fi/varkaus/varkaus/>

Nuorisotyön tavoitteena on tukea nuorten kasvua itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä ja edistää nuorten osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta.

Nuorisotyö edistää nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteiden lähtökohdina ovat yhteisvastuu, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö. Nuorisotyön muotoja Varkaudessa ovat:

- Avoin nuorisotilatoiminta
- Erityisnuorisotyö
- Etsivä nuorisotyö
- Koulunuorisotyö
- Osallisuus- ja vaikuttamistoiminta (Lasten parlamentti Warpaset & Nuorisovaltuusto Wanuva)
- Walkers-toiminta

Toimintaympäristö on ollut haasteellinen ja jatkuvassa muutoksessa. Nuorisotyössä muutoksien keskellä nuorisotyön eri työmuotojen tavoitteina on ollut turvallisten ja viihtyisien arkiympäristöjen luominen, hyvinvoinnin tukeminen ja erilaisten ongelmien ehkäisy sekä korjaava työ. Yhteistyötä on tehty laajasti eri toimijoiden kanssa paikallisesti, alueellisesti sekä valtakunnallisesti.

Hyvinvointialueiden muodostumisen myötä tarpeenmukaisten palvelujen turvaamiseen on liittynyt haasteita, jotka ovat kohdistuneet muun muassa sosiaalityön ja psykiatrian palveluihin näkyen erityisesti aikuisten nuorten avun ja tuen saamisen viivästyminä. Odotusaikoina muun muassa etsivä nuorisotyö on toiminut nuorta kannattelevana tahona.

Covid-19 Pandemia vaikutti merkittävästi nuorten elinoloihin. Nuorten kontaktit toisiin nuoriin, kouluun ja muihin ammattilaisiin siirtyivät verkkoon ja sosiaalisiin medioihin. Nuorisotyötä tehtiin nettinuorisotalolla ja alueellisessa chat-palvelussa. Pandemian jälkeen nuorisotyö virkistyi nopeasti, sulkujen negatiiviset vaikutukset näkyvät kuitenkin nuorissa edelleen muun muassa erilaisiin toimintoihin kiinnittymättömyytenä.

Avoimessa nuorisotilatyössä on eriytetyt aukioloajat yläkouluikäisille ja täysi-ikäisille nuorille. Uutena toimintana Nuorten Talolla käynnistettiin syksyllä 2022 yhteistyössä ev. lut. seurakunnan kanssa 5.–6. luokkalaisten Olkkaritoiminta. Tilatyössä on järjestetty erilaisia tapahtumia eri teemoihin liittyen. Vuositasolla nuorisotiloilla on ollut n. 3 500–5 500 käyttökertaa (korona-aikana oli sulut).

Koulunuorisotyötä on tehty hankeavustuksella vuoden 2021 alusta alkaen. Koulunuorisotyöllä on lisätty yhteisöllisyyttä ja osallisuutta oppilaiden arkeen matalalla kynnyksellä. Toiminta on kohdistunut pääasiassa yläkoululaisiin, mutta myös olennainen nivelvaihtely 6. luokalta yläkouluun on pystytty huomioimaan hyvin. Työmuoto on todettu tehokkaaksi keinoksi tavoittaa kokonaiset ikäluokat ja puuttua kiusaamiseen. Olennaista on ollut työn ulottuminen koululta vapaa-ajalle. Yhteistyö nuorisotyön ja erityisesti yläkoulun välillä on tiivistynyt merkittävästi hankeajan myötä. Vuositasolla koulunuorisotyön toimintoihin osallistumiskertoja on kirjattu n. 1 000–1 500.

Erityisnuorisotyössä tuetaan 13–17-vuotiaita nuoria haasteellisissa elämäntilanteissa, työ kohdistuu niin yksilöön kuin ryhmiinkin ja se on etsivää, ehkäisevää ja korjaavaa sosiaalista nuorisotyötä.

Erityisnuorisotyö koordinoi valtakunnallisen Nuorten Palvelu Ry:n **Zemppari -toimintaa** Varkaudessa. Toiminta on tukihenkilötoimintaa 12–29-vuotiaille nuorille. Zemppari on koulutettu, täysi-ikäinen ja luotettava vapaaehtoinen, joka toimii nuoren tukena vapaa-ajalla ja arjen kiemuroissa. Toiminnassa koulutettuja aikuisia on mukana n. 20. Erityisnuorisotyön asiakkuudessa on vuositasolla keskimäärin 140 nuorta.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on tavoittaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä haluaa, vahvistaa nuoren valmiuksia päästä elämässä eteenpäin ja on nuorelle aina vapaaehtoista.

Alueen nuorten tilanteiden heikentyminen on näkynyt etsivässä nuorisotyössä yhteydenottojen lisääntymisessä vuosi vuodelta. Haasteina ovat olleet muun muassa mielenterveyden, yksinäisyyden, toimeentulon ja päihteidenkäytön ongelmat. Toiminnan vaikuttavuutta on selvitetty asiakasnuorille tehdyillä kyselyillä, arvosana on ollut jo vuosien ajan yli 4 (/5). Vuosittain asiakasnuoria on keskimäärin 400.

Walkers-toiminta eli Aseman Lapset Ry:n koordinoima liikkuva nuoris käynnistettiin Varkaudessa vuonna 2021. Paikallisena yhteistyökumppanina toimii ev. lut. seurakunta. Toimintaan mukaan on koulutettu vapaaehtoisia aikuisia, jotka ovat antaneet merkittävän työpanoksen paikallisten nuorten arkeen. Walkersin toimintaperiaatteeseen kuuluu mennä sinne missä nuoret vapaa-aikaansa viettävät, Varkaudessa tyypillisinä koahtamispaikkoina ovat olleet muun muassa erilaiset parkkipaikat, Vattuvuori, Waltterin koulun piha ja skeittiparkki. Walkersissa on kohdattu hyvin juuri niitä nuoria, jotka eivät osallistu eri tahojen järjestämään harrastus- tai muuhun toimintaan. Kohtaamiskertoja on ollut vuosittain keskimäärin vajaat 2000.

warkaus

ihan omanlainen

Ankkuritoiminta

Varkaudessa on toiminut vuodesta 2019 alkaen Ankkuriryhmä, jossa työskentelee kaksi poliisia, sosiaaliohjaaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja erityisnuorisotyöntekijä. Ankkuriryhmä on tehnyt ennaltaehkäisevää työtä nuorten ja heidän perheidensä kanssa puuttamalla nuorten rikolliseen toimintaan ja päihteiden käyttämiseen. Ennaltaehkäisevää työtä on tehty muun muassa kouluvierailuin ja jalkautumalla erilaisiin tapahtumiin.

Nuoria on kohdattu:

- lasten ja nuorten tekemissä rikosasioissa
- koulukiusaamistilanteissa (kun koulun omat toimet eivät ole riittäneet)
- koulu-uhkaepäilyissä
- vihapuhe-/ viharikosasioissa

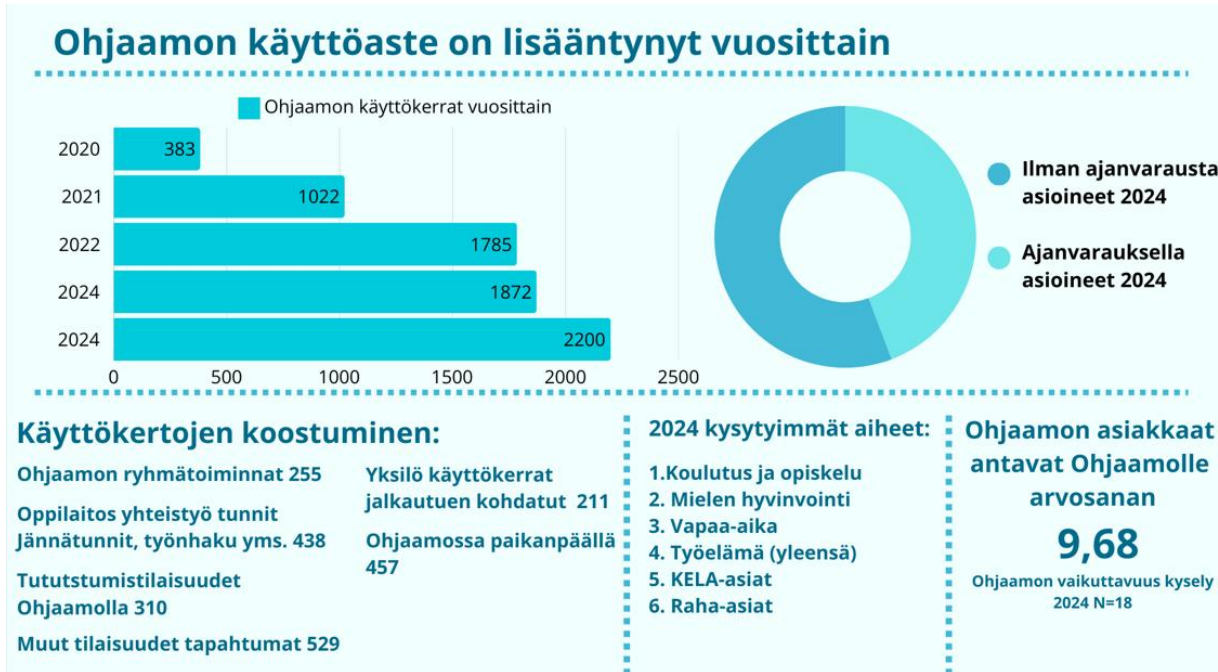
Ohjaamo

Ohjaamo on alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen monialainen palvelupiste, joka tarjoaa tietoa, neuvontaa, ohjausta sekä palveluja. Se on alusta, jolta julkinen, yksityinen ja kolmas sektori tarjoavat yhdessä monialaisesti palveluita työllistymiseen, koulutukseen, elämäntapaan ja hyvinvointiin liittyen.

Varkauden Ohjaamon toimintaa on ajanjaksolla kehitetty erilaisin hankkein, muun muassa TEM:n kannustinmallin rahoituksella sekä VOKE-hankkeella. Hankerahoituksen myötä Ohjaamoon saatiin ohjaamokoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu myös oppivelvollisuuden valvonta kunnan osalta (Valpasohjaus).

Ohjaamon toiminta luo myös tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden ja organisaatioiden välille, nuorten palveluiden näkökulmasta. Ohjaamon toimijaverkostoa on kehitetty ja laajennettu. Verkostoon kuuluu työllisyyspalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, TE-palvelut ja Pohjois-Savon hyvinvointialue.

Ohjaamosta kysytyt aihepiirit ovat pääosin pysyneet samana; työelämä, koulutus ja opiskelu, oma talous sekä hyvinvointi. Mielen terveyden ja arjen haasteet näyttävät nuorten tuen tarpeissa Ohjaamossa. Ohjaamon asiakkaat ovat pääsääntöisesti opiskelijoita (2021:40 %, 2023:38 %) tai työttömiä (2021:34 %, 2023:37 %). Myös työssä olevat nuoret ovat löytäneet Ohjaamon palvelut (2021: 5 %, 2023:10 %).

Ohjaamon toiminta 2021–2024

Nuorten työpajatoiminta

Nuorten työpajatoiminta on nuorisolain mukaista toimintaa, jota Varkaudessa on järjestänyt vuodesta 2023 eteenpäin Elävä säätiö. Elävä säätiön perustehtävä on syrjäytymisen ehkäisy ja työllistämistoiminta Pohjois-Savossa, ja lisäksi yhä tärkeämmässä osassa on monipuolinen ja vaikuttava kiertotaloustoiminta. Säätiön tärkeänä erityisalueena on sosiaalisen vahvistamisen rooli. Jokainen valmentautuja huomioidaan ja saa tukea arkityössä yksilö- ja työvalmennuksen avulla. Elävä säätiön toimipisteissä voi työskennellä monipuolisesti eri tehtävissä ja voi kartuttaa omaa osaamistaan esimerkiksi rakennusalalle, kiinteistöhoitotehtäviin tai ympäristötoimialalle. Valmentautujille on tarjottu elämässä eteenpäin vievää

warkaus

ihan omanlainen

yksilöllistä, laadukasta, asiakaslähtöistä ja työelämävalmiuksia vahvistavaa palvelua luomalla yhdessä onnistuneita polkuja työ- ja koulutuselämään, toteuttamalla yhdessä ilmastotekoja kiertotaloustoiminnalla sekä tuottamalla laadukkaita, asiakaslähtöisiä ja uudistuvia palveluita.

Palveluun ohjautui vuoden 2024 aikana 35 alle 30-vuotiasta nuorta.

LIIKUNTAPALVELUT

Varkauden kaupungin liikuntapalveluiden perustehtävänä on luoda laadukkaita, turvallisia ja terveellisiä liikuntaedellytyksiä kuntalaisille sekä edistää kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta. Liikuntapalveluilla on keskeinen rooli erilaisten liikkumisympäristöjen ja liikuntapaikkojen ylläpidossa sekä palveluiden järjestämisessä.

Liikunnalla ja liikuntapalveluilla on keskeinen rooli lasten ja nuorten kokonaisvaltaisessa kehityksessä. Säännöllinen liikunta auttaa kehittämään lihaskuntoa, kestävyyttä, koordinaatiota ja motorisia taitoja sekä toisaalta tukee henkistä hyvinvointia ja parhaimmillaan auttaa luomaan yhteisön ja ystävyyssuhteiden verkoston.

Varkaudessa on mahdollisuudet monipuolisen liikunnan harrastamiseen.

<https://varkaus.fi/fi/sivu/ulkoilu-ja-liikuntapaikat>

Liikunta koulupäivän yhteydessä

Kaikki Varkauden kaupungin peruskoulut ovat mukana [Liikkuva koulu](#) -toiminnassa. Kouluilla järjestetään monipuolisesti vapaa-ajantoimintaa, jossa liikkuminen on mukana isona osana. Liikuntaa on koulujen kerhotoiminnassa, Harrastamisen Suomen mallin kerhoissa sekä aamupäivä- ja iltapäivätoiminnassa.

Liikuntatapahtumia järjestetään yhdessä koulujen, kaupungin ja urheiluseurojen kanssa.

Varkauden lukiossa on mahdollisuus yhdistää opiskelu ja urheiluharrastus sporttikurssien myötä.

Lasten ja nuorten uimaopetus

Liikuntapalvelut järjestävät alakoulujen uimaopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti esikouluikäisistä kuudesluokkalaisiin asti. Lasten uimakouluja järjestetään vuosittain ennen uimarantakauden alkua. Uimakoulujen tavoitteena on tutustuttaa lapsia veteen, opettaa vedessä liikkumisen taitoja sekä erilaisia uintitekniikoita.

Lasten ja nuorten liikuntaneuvonta

Varkauden kaupungin maksuton liikuntaneuvonta on myös lasten ja nuorten käytettävissä oleva palvelu. Liikuntaneuvonnasta saa tukea liikunnan ja liikkumisen aloittamiseen henkilökohtaisella opastuksella.

Lasten ja nuorten liikuntapaikkojen maksut ja vuorot

Varkauden kaupungin liikuntaseurojen järjestämät alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten harjoitusvuorot ovat hinnoittelussa selkeästi aikuisten vuoroja edullisemmat. Aktiiviselle, kilpailulisenssin omaaville urheilijoille on saatavilla uimahallin ja kuntosalin vuosittaiseen oikeuttava käyttöön edullinen kilpaurheilijan lisenssikortti. Alle 4-vuotiailta ei esim. uimahallissa peritä maksua ja perheille on tarjolla oma edullisempi perhelippu. 4–16-vuotiailta peritään lastenlipun hinta.

Varkaustelaisten liikuntaseurojen järjestämät alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten harjoitusvuorot eli ns. juniorivuorot ovat liikuntavuorojen jakoperusteissa ensimmäisellä sijalla.

Liikunta-avustukset

Liikunta- ja urheiluseurojen toiminta-avustuksia myönnetään vuosittain talousarvion mukaisesti. Avustusten avulla luodaan edellytyksiä liikunnan ja urheilun harrastamiselle, tuottamiselle ja tekemiselle. Urheiluseurojen vuosittaisessa toiminta-avustusten myöntämisessä painotetaan junioriurheilua.

warkaus

ihan omanlainen

KULTTUURI- JA TAPAHTUMAPALVELUT

Osallistuminen taide- ja kulttuuritoimintaan tarjoaa mahdollisuuksia, tukea ja resursseja edistää terveyttä ja hyvinvointia kokonaisvaltaisella tavalla jokapäiväisessä elämässä. Taiteen ja kulttuurin tutkittuja hyvinvointivaikutuksia ovat mm. sosiaalisen osallistumisen lisääminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, kriittisen ajattelun tukeminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen moninaisuus, vaikutukset koettuun terveyteen ja elämänlaatuun sekä mielenterveyteen ja mielen hyvinvointiin, vaikutukset fyysisen ja psyykkisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä sekä osana hoitoa ja paranemista, taitojen kehittyminen sekä mahdollisuudet onnistumisen ja oppimisen kokemuksiin läpi elämän.

Lasten, nuorten ja perheiden kulttuuripalveluja toteuttavat Varkaudessa

- Varkauden kaupungin kulttuuri- ja tapahtumapalvelut
- Varkauden museokeskus Konsti
- Varkauden kirjasto
- Soisalo-opisto
- Nuorisopalvelut
- [Varkauden Teatteri](#), [Taidekeskus Väinölä](#), [Elokuvateatteri Maxim](#) ja muut vapaan kentän toimijat

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluilla toteutetaan lasten, nuorten ja perheiden kulttuuripalveluita erilaisissa toimintamuodoissa. Näitä ovat Lastenkulttuurikeskus Verso, Vekara-Varkaus, Mun juttu – Harrastamisen Suomen malli, Kulttuuriketju–kulttuurikasvatussuunnitelma sekä LomaVarkaus-toiminta. Lisäksi yleisen kulttuuritoiminnan tapahtumissa huomioidaan lapset ja perheet yhtenä kohderyhmänä.

Varkauden museokeskus Konstista löytyy lapsille suunnattu Lasten tehdas, jonka toteuttamisessa on ollut mukana lasten oma raati. Toiminnallinen leikkipaikka kannustaa oppimaan Varkauden teollisesta historiasta hauskuuden kautta. Lasten tehdas on kävijöilleen ilmainen ympäri vuoden.

Lastenkulttuurikeskus Verso

Lastenkulttuurikeskus Verso on Varkauden kaupungin hallinnoima savolaiskuntien muodostama verkostomuotoinen lastenkulttuurikeskus. Lastenkulttuuripalvelut toteutetaan pääsääntöisesti:

- Kouluissa

warkaus

ihan omanlainen

- Varhaiskasvatuksessa
- Kerhoissa
- Kirjastoissa
- Perheentalolla
- erilaisissa taide- ja kulttuurilaitoksissa.

Ympärivuotiseen kulttuuritarjontaan lukeutuvat mm. taidekasvatukselliset satutuokiot, taide- ja kulttuurityöpajat, Taideneuvola-toiminta, esitykset, taide- ja kulttuurikasvatusmateriaalit sekä tapahtumayhteistyö. Verso tavoittaa vuosittain noin 23 000 asiakaskontaktia, joista n. 10 000 Varkaudessa.

www.versoverkko.fi – Lastenkulttuurikeskus Verso

Vekara-Varkaus-tapahtumat

Itä-Suomen suurinta lastentapahtumaa, Vekara-Varkaus-festivaaliviikkoa vietetään vuosittain kesäkuussa. Festivaalin ohjelmisto kattaa taiteita, tieteitä, retkiä, seikkailuja ja harrastuslajeja lapsia kiinnostavassa muodossa. Festivaali lisää osallisuutta kulttuuriin tarjoamalla maksutonta ja edullista ohjelmaa, vuosittain noin 100 erilaisessa ohjelmasisällössä. Lapset toimivat tekijöinä ja kokijoina työpajoissa, seikkailuissa ja esityksissä. Osallistumiskertoja on vuosittain n. 25 000, joista varkautilaisia n. 2/3.

Talvi-Vekara koulujen talvilomaviikolla maaliskuussa (vk 10) ja Syys-Vekara koulujen syyslomaviikolla lokakuussa (vk 42), kokoavat lapsille ja nuorille suunnatun ohjelman Varkaudessa tavoittaen noin 3000 osallistumiskertaa talvisin ja noin 4000 syksyisin.

[Vekara-Varkaus -festivaaliviikko](#)

Mun juttu - Harrastamisen Suomen malli

Varkauden kaupungin hallinnoimassa seudullisessa Mun juttu – Harrastamisen malli -hankkeessa lapsille ja nuorille tarjotaan heidän toiveisiinsa pohjautuvia harrastuskokonaisuuksia koulujen iltapäiviin. Sisältöinä ovat mm. visuaaliset ja esittävät taiteet, parkour, eläimet ja luonto sekä erilaiset luovan ilmaisun ja liikunnan kokonaisuudet. Harrastuskokonaisuudet toteutetaan lasten ja nuorten kuulemiseen pohjautuen ja koulukohtaisesti vaihdellen.

warkaus

ihan omanlainen

Tavoitteena on luoda onnistumisen elämyksiä ja iloista arkea, jotta jokaiselle löytyisi se ”mun juttu”. Hankkeeseen sisältyy etsivä harrastustoiminta, jonka avulla pyritään löytämään harrastus erityisesti niille, joilla sellaista ei vielä ole.

Hanke on käynnistynyt vuonna 2021 Varkauden ja Rantasalmen kunnan hankkeena. Joroinen liittyi mukaan vuonna 2023 ja lukuvuonna 2024–2025 yhteistyössä on mukana myös Leppävirta. Harrastuksiin osallistuu vuosittain noin 500 lasta ja nuorta, joista Varkaudessa n. 210.

[Mun juttu – Harrastamisen malli – www.versoverkko.fi](http://www.versoverkko.fi)

Kulttuuriketju - kulttuurikasvatus-suunnitelma

[Kulttuuriketju](#) on Keski-Savon kuntien (Heinävesi, Joroinen, Leppävirta, Varkaus) yhteinen kulttuurikasvatussuunnitelma, joka on osa seudullista opetussuunnitelmaa. Se takaa kaikille esi- ja perusopetuksen oppilaille yhtäläiset oikeudet kulttuuriin varmistamalla säännölliset kokemukset ja elämykset taiteesta ja kulttuurista jokaisella luokka-asteella. Suunnitelma tukee koulujen, päiväkotien ja kulttuuritoimijoiden yhteistyötä ja tekee siitä systemaattista ja suunnitelmallista. Toteuttajina ovat Lastenkulttuurikeskus Verso, kirjastot, museot, nuorisopalvelut, Soisalo-opisto ja vapaan kentän toimijat tiiviissä yhteistyössä koulujen kanssa. Kulttuurikasvatussuunnitelman avulla saavutetaan yhdenvertaisesti kunnan kaikki lapset ja nuoret.

LomaVarkaus -toiminta

Varkauden kaupungin kulttuuri- ja tapahtumapalvelut kokoaa lapsille ja nuorille suunnatun kesälomaan ajoittuvan toiminnan viestinnällisesti yhteen ”LomaVarkaus”-nimikkeeseen alle mm. verkkosivuille varkaus.fi/lomavarkaus. Sivusto kokoaa kaiken avoimen toiminnan toteuttajasta riippumatta.

Lisäksi Varkauden kaupungin kulttuuri- ja tapahtumapalvelut hakee vuosittain AVI:lta avustuksen lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan. Avustuksen turvin on järjestetty vuodesta 2022 alkaen maksutonta LomaVarkaus -päiväleiritointia 7–10 -vuotiaille kesäloman ensimmäisellä viikolla ja syyslomaviikolla. Leireille osallistuu vuosittain noin 100 lasta.

[LomaVarkaus-syyslomaleirit | Varkaus](#)

SOISALO-OPISTO

Soisalo-opiston taiteen perusopetuksessa lapset ja nuoret voivat harrastaa tanssia, kuvataiteita ja musiikkia. Taiteen perusopetus on tavoitteellista, valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan sidottua ja sitä antavat alan koulutetut ammattilaiset. Alle kouluikäisille suunnatussa taiteen perusopetuksen varhaiskasvatuksessa vuonna 2023 oli varkautelaisia oppilaita 87. Taiteen perusopetuksessa vuonna 2023 oli varkautelaisia oppilaita 399.

Lapset ja nuoret voivat osallistua myös kansalaisopiston kursseille. Monipuolinen kurssivalikoima tarjoaa ohjattuja harrastusmahdollisuuksia useilta eri aloilta. Jotkut kurssit sopivat erityisen hyvin lapsen ja aikuisen yhteiseksi harrastukseksi. Soisalo-opisto tuottaa paljon kulttuuritapahtumia, joihin on vapaa pääsy.

[Soisalo - opisto](#)

VARKAUDEN MUSEOKESKUS KONSTI

Museoiden palvelut tukevat lasten ja nuorten kulttuurista identiteettiä. Sillä on merkittävä yhteys koettuun hyvinvointiin. Varkauden museokeskus Konsti on aktiivinen lasten, nuorten ja perheiden toimintaympäristö, joka tarjoaa näyttelyitä, työpajoja ja tapahtumia pitkin vuotta. Teemaopastukset, Perhesunnuntait, työpajat ja taiteilijatapaamiset rytmittyvät tapahtumatarjontaan ympäri vuoden. Lisäksi museo tekee koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten kanssa erilaisia projekteja.

Keväällä 2024 avattiin Varkauden museokeskus Konsti uusissa tiloissa ja samalla avattiin pysyvä, lapsille suunnattu toiminnallinen näyttely Lasten tehdas. Varkauden teollisuutta esittelevä Lasten tehdas tutustuttaa lapset ja leikkimieliset Varkauden historialliseen ja moderniin teollisuuteen. Luovaan leikkiin kannustavat tilat tarjoavat moniaistillisiä kokemuksia ja kannustavat innostumaan, eläytymään ja kehittämään motorisia taitoja.

Museo tuottaa runsaasti materiaalia myös verkkoon. Verkkoaineistot toimivat taustamateriaalina omaan paikallishistoriaan sekä kulttuuriympäristöön tutustumisessa. Museoiden valokuva-, esine- ja taidekokoelmiin pääsee tutustumaan Piipun juurella-kokoelmatietokannan kautta. Saranat.fi-sivustolla voi tutustua Keski-Savon rakennusperintöä, arkkitehtuuria ja kulttuurimaisemia esitteleviin verkkonäyttelyihin, pelata pelejä, tehdä tehtäviä sekä tutkia kulttuuriympäristöteemaan liittyviä materiaaleja. Saranat.fi-sivusto uudistettiin vuonna 2022.

warkaus

ihan omanlainen

Varkauden museokeskus Konstista löytyy lapsille suunnattu Lasten tehdas, jonka toteuttamisessa on ollut mukana lasten oma raati. Toiminnallinen leikkipaikka kannustaa oppimaan Varkauden teollisesta historiasta hauskuuden kautta. Lasten tehdas on kävijöilleen ilmainen ympäri vuoden.

[Varkauden museokeskus Konsti](#)

VARKAUDEN KIRJASTO

Varkauden kaupunginkirjasto on keskeinen hyvinvoinnin edistäjä, joka tarjoaa asukkailleen monipuolisia ja pääosin maksuttomia palveluja. Kirjaston avarat tilat toimivat turvallisina ympäristöinä, joissa voi vaikkapa lukea, opiskella ja osallistua yhteisiin tapahtumiin. Lukutaito on oppimisen peruskivi ja keskeinen tekijä eriarvoisuuden ehkäisyssä. Kirjaston palvelut tarjoavat kaikille yhtäläisen mahdollisuuden kehittää ja ylläpitää lukutaitoaan. Yhtenä kirjaston palveluiden perustana on uusiutuva ja monipuolinen aineistokokoelma.

Lapset ja nuoret voivat hankkia kirjastokortin ja lainata heitä kiinnostavaa aineistoa. Heille on kirjastossa omat tilansa. Pääkirjastossa on osasto, jossa on lasten ja nuorten kauno- ja tietokirjallisuutta sekä muuta materiaalia ja tilaa vapaa-ajan viettoon. Kirjasto on matalan kynnyksen kohtaamispaikka eri ikäryhmille.

Kirjasto tekee yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa sekä niiden omissa tiloissa, että kirjastossa. Ryhmävierailujen sisältö voi vaihdella kirjojen lainaamisesta tiedonhaun opetukseen, kirjastosuunnistukseen tai kirjavinkkaukseen. Kirjastonkäytön opetus ja kirjavinkkaus ovat osa Kulttuuriketjua. Esikoululaiset tutustuvat kirjaston toimintaan satujen ja näytelmien kautta. Kirjasto järjestää erilaisia tapahtumia tai osallistuu muiden järjestämiin tapahtumiin, kuten lasten Vekara-Varkaus-tapahtumiin.

[Varkauden kirjasto](#)

HARRASTAMISTA TUETAAN ERI TAVOIN

Varkaudessa voi harrastaa monipuolisesti niin taiteen ja kulttuurin kuin liikunnan ja luonnonkin parissa. Vuonna 2022 perustettiin sivusto www.varkaus.fi/harrastaminen, joka kokoaa linkkejä ja tietoja erilaisista harrastusmahdollisuuksista.

Sivustolle on koottu myös tiedot harrastamisen erilaisista tukimahdollisuuksista.

- Soisalo-opiston taiteen perusopetuksesta saa vapautuksen lukukausimaksusta tulorajan alittuessa.
- [Pelastakaa lapset ry:n Eväitä Elämälle -ohjelma](#) tukee syrjäytymisvaarassa olevien lasten koulunkäyntiä ja harrastamista.
- SOS-lapsikylän [Unelmista.fi](#) pyrkii mahdollistamaan jokaiselle kouluikäiselle lapselle harrastuksen. Taloudellinen tuki osoitetaan yhteistyössä mukana olevien kuntien koulukuraattorien ja osittain perhesosiaalityöntekijöiden kautta tullessiin hakemuksiin.
- [VAUHTI!](#) on harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa harrastamiseen tukea tarvitseville lapsille, alle 16-vuotiaille nuorille ja heidän läheisilleen yli diagnoosirajojen. (Tatu ry)
- Liikuntavälineitä voi lainata [Varkauden kirjaston lainaamosta](#) kirjastokortilla kirjaston aukioloaikoina.
- Vapaaehtoisvoimin toimiva [Hope](#) tarjoaa lapsille ja nuorille harrastustukea ja vapaa-ajan elämyksiä.
- Varkauden seurakunnan [diakoniatyö](#) mahdollistaa vähävaraisten perheiden lasten harrastustoimintaa. Kustannuksiin saadaan avustuksia esimerkiksi Tukikummissätiöltä, Kirkon diakoniarahastosta, Kotimaanapu/Kirkkopalveluilta.
- Varkauden kaupungin 9-kortti on peruskoulun 9.-luokkalaisille suunnattu palvelujen etukortti kulttuurin ja liikunnan kohteisiin. 9-kortti jaetaan kaikille varkautilaisille 9.-luokkalaisille koulujen kautta ja se on oppilaalle maksuton.
- Varkauden kaupungin seuroille jakamat toiminta-avustukset kohdentuvat pääosin juniorityöhön.
- Juniori-ikäisten liikkujien tilavuokrat ovat edullisempia kuin aikuisten.
- Maksuttomat liikuntaneuvojan palvelut ovat käytössä myös lapsille ja nuorille.

2.3. YHTEISTYÖ ERI VIRANOMAISTEN SEKÄ LAPSILLE JA NUORILLE PALVELUJA TUOTTAVIEN JÄRJESTÖJEN JA MUIDEN YHTEISÖJEN KANSSA

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät Pohjois-Savon hyvinvointialueen vastuulle v. 2023.

Toimintojen käynnistyminen on ottanut aikaa ja palveluiden kehittäminen tasalaatuisiksi koko Pohjois-Savon hyvinvointialueella on käynnissä. Varkaudessa sote-uudistus on näkynyt muun muassa yhteistyöverkostojen loppumisena sekä palveluissa yhteistyön vähenemisenä. Tällä hetkellä uusia rakenteita ja yhteistyömuotoja on rakentumassa muun muassa perhekeskuksen osalta. Lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa

Kommentoitu [RK1]: Mikä tälle sopivin kohta - olennainen mainita?

warkaus

ihan omanlainen

tehdään yhteistyötä hyvinvoinnin – ja terveyden edistämisen eri teemaryhmissä ja luodaan palvelupolkuja ja toimintamalleja muun muassa seuraavien teemojen osalta.

- Kiusaamisen ehkäisy
- Sosiaaliset taidot
- ravitsemus (ruokakasvatus)
- liikunta, kulttuuri
- Päihteet ja mielenterveys

Perhekeskus

Opiskelijahuolto

Varkauden kaupunki vastasi opiskelijahuollon järjestämisestä vuoteen 2023 saakka, josta alkaen vastuu on ollut Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Muutoksen myötä organisaatioiden eriytyessä haasteeksi on muodostunut yhdyspintatyö, jolla pitäisi turvata opiskelijahuollon prosessin toiminta opiskelijoiden lakisääteisten palveluiden saamiseksi.

Toteutumisen haasteena on ollut muutoksen kireä aikataulu, hyvinvointialueella tapahtuneet organisaatiomuutokset, opiskelijahuollon henkilöstön rekrytoinnin haasteet sekä erityisesti esihenkilöiden vaihtuvuus, jolloin kaupungin näkökulmasta on ollut haasteellista löytää vastinparia ongelmien selvittämiseksi. Kuraattoripalveluiden saatavuutta on vaikeuttanut sijaisjärjestelyjen toimimattomuus.

Opiskelijahuollon lakisääteisyyden osalta haasteista on ollut erityisesti psykososiaalisten palveluiden saatavuudessa ja hoitoon pääsyssä, yhdyspinnan prosessien avaamisessa sekä tiedonkulussa. Opiskelijahuollon kehittämisessä tarvitaan myös vastaisuudessa tiivistä yhteistyötä palveluiden parantamiseksi.

warkaus

ihan omanlainen

Yhdessä aika –malli

Yhdessä aika –mallin (monitoimijaisen yhteistyömallin) tavoitteena on monialainen ja yhteen toimiva perhekeskusverkosto, jossa perheet saavat sopivaa tukea arkeensa ennaltaehkäisevästi ja varhain yhdellä yhteydenotolla. Ollut käytössä vielä 2023, jonka jälkeen käyttö hieman jäänyt. Nyt mallia ollaan ottamassa käyttöön systemaattisesti Pohjois-Savon perhekeskusverkoston kanssa.

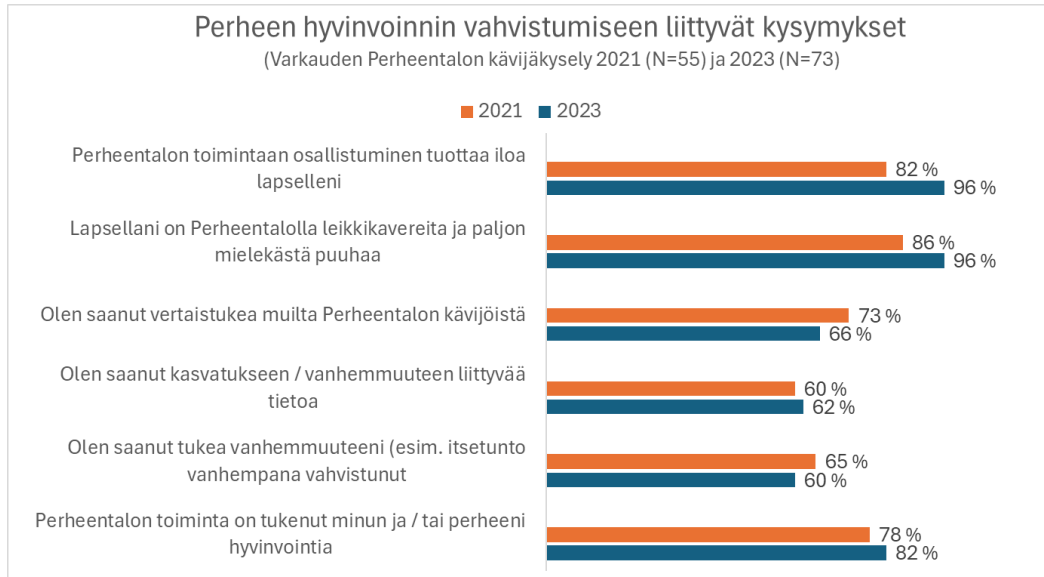
VARKAUDEN PERHEENTALO

[Lapsen Kengissä ry](#) on aktiivinen toimija, jonka tavoitteena on lasten ja lapsiperheiden kuulemisen, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Lapsen Kengissä ry koordinoi [Varkauden Perheentalon](#) toimintaa. Keskiössä on lapsiperheiden voimavarojen lisääntyminen arjessa suoriutumiseen, yhteisöllisyyden lisääminen sekä vanhemmuuden vahvistaminen monipuolisia toimintamuotoja käyttäen: avoin ja ohjattu toiminta, ammatillisesti johdettu vapaaehtoistoiminta, vertaistuki, asiantuntijatilaisuudet ja -koulutukset, tapahtumat. Kaikkinensa kohtaamisia Perheentalon toiminnoissa tilastoidaan vuosittain yli 12 000 ja yksittäisiä kävijöitä tavoitettiin vuonna 2024 yli 2300.

Perheentalo tarjoaa kävijöilleen monimuotoisen kynnyksettömän ja maksuttoman kohtaamispaikan, jonne kaikkien on helppo tulla. Perheentalo mahdollistaa eri ikäisten lasten (0–10 v.) ja perheiden yhteisen toiminnan myös iltaisin ja viikonloppuisin. Lapsiperheet saavat uusia ystäviä Perheentalon toiminnan kautta. Erityislapsiperheiden ja muiden erityisryhmien huomioiminen toiminnassa kuuluu arkeen ja tämä näkyy muun muassa tilojen esteettömyydessä ja saavutettavuudessa.

Varkauden Perheentalo rakentuu verkostoyhteistyön voimin ja toiminta perustuu vahvasti kansalaistoiminnan, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että Perheentalossa tapahtuva toiminta, kuten erilaiset ryhmätoiminnat, vertaistukiryhmät, kerhot ja tapahtumat tehdään yhdessä yhteistyöverkoston kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Varkauden kaupunki ja Pohjois-Savon hyvinvointialue sekä seurakunnat, paikalliset yhdistykset ja järjestöt sekä oppilaitokset jne. Perheentalo-toiminta noudattaa THL:n asettamia perhekeskustoimintamallin kohtaamispaikan tavoitteita ja toimintaa arvioidaan kansallisten laatukriteerien avulla.

Perheentalon toiminta on ammatillisesti suunniteltua ja ohjattua. Varhaisen tuen mukaisesti toiminta edistää lapsiperheiden arjen sujumista ja vanhempien jaksamista sekä perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Vuosittaisessa kävijäkyselyssä Perheentalon kävijöistä yli puolet kertovat Perheentalon toiminnan vahvistaneen perheen hyvinvointia. Hyvinvoinnin vahvistamiseen liittyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi saatu tuki ja tieto vanhemmuuteen ja kasvatukseen, uudet ystävät ja vertaistuki muilta Perheentalon kävijöiltä.

Tulevaisuudessa maksuttoman, ammatillisesti ohjatun ja varhaisen tuen kohtaamistyön merkitys ja tarve kasvaa entistä enemmän, kun taloudelliset haasteet lisääntyvät lapsiperheissä. Lapsiperheköyhyys aiheuttaa taloudellisten resurssien vähäisyydestä johtuvaa hyvinvoinnin vajetta ja toimintamahdollisuuksien puutetta. Perheentalon toiminnan ja varhaisen tuen lisääntyneestä tarpeesta kertoo vuosittain voimakkaasti kasvaneet kävijämäärät. Lisäksi vanhemmuuden vahvistamiseen liittyvät kysymykset nousevat yhä enemmän keskiöön lapsiperheiden kanssa työskennellessä.

VARKAUDEN EVANKELIS-LUTERILAINEN SEURAKUNTA JA MUUT USKONNOLLISET YHTEISÖT

Varkauden evankelis-luterilainen seurakunta

[Varkauden evankelis-luterilaisen](#) seurakunnan kasvatustyö tarjoaa lapsille, perheille ja nuorille monipuolisesti toimintaa ja kohtaamispaikkoja eri puolilla kaupunkia. Oman toiminnan lisäksi seurakunnan henkilöstö toimii verkostoissa mm. koulun, päivähoidon, nuorisopalveluiden, sosiaalitoimen, lastensuojelun, Kelan, Perheentalon sekä järjestöjen kanssa. Seurakunta järjestää toimintaa lapsille ja nuorille myös Kangaslammin alueella sekä liittyy siellä yhteistyössä mukaan jo olemassa olevaan toimintaan.

Seurakunnan diakoniatyön kautta on vaikeassa tilanteessa oleville perheille saatavilla tukea silloin, kun muu apu ei ole riittävää. Taloudellinen avustaminen mahdollistuu vastaanotolla taloudellisen tilanteen selvittämisen kautta. Seurakunta järjestää erilaisia toimintaa ja retkiä perheiden tueksi ja erityiseen elämäntilanteeseen luodaan räätälöidysti ryhmiä, esim. lasten ja nuorten sururyhmiä. Perheitä, joissa on alle 18 v. lapsia, on diakonian asiakkuudessa n 130 perhettä vuodessa. Asiakkuuksien määrä kasvaa vuosittain. Alaikäisiä itsenäisiä asiakkaita vuosittain on 5–10 nuorta. Lapsiperheköyhyys näkyy seurakunnan työssä ja sen odotetaan lisääntyvän. Tukijärjestelmissä tapahtuvat muutokset ja järjestötyöhön kohdentuvat leikkaukset voivat lamauttaa toimijakenttää. Tämä näkyy seurakunnan työn ja tuen kysynnän kasvuna.

Seurakunnan varhaiskasvatuksen toiminnoissa arvostetaan lapsen ainutkertaisuutta ja tuetaan hänen kokonaisvaltaista kasvuaan ja kehitystä monipuolisen tekemisen ja yhdessäolon avulla. Lapsi saa olla oman ikäisensä ja oma itsensä. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu lasten kehitysvaihe ja ryhmien erityispiirteet ja -tarpeet. Perheet saavat tukea erilaisissa vertaisryhmissä sekä perhekohtaisten palveluiden ja kohtaamisten kautta. Perinteisen pienryhmätoiminnan nähdään tulevaisuudessa vähentyvän ja yksilökohtainen perheiden tuki tulee lisääntymään. Perheille suunnatut tapahtumat ja perhekerhot ovat suosittuja. Vuonna 2024 seurakunnan kasvatustyö tavoitti keskimäärin 300–350 osallistujaa viikossa.

Työ kouluikäisten ja nuorten parissa on kohtaavaa, etsivää ja läsnä olevaa työtä. Sen tavoitteena on edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja ympäristövastuun ymmärrystä ja kokemusta. Kouluikäisten leiritoiminta, rippikoulut ja isostoiminta ovat seurakunnan vetonauloja, joihin kiinnitetään erityistä huomiota. Tämän lisäksi yhteistyö kouluissa ja nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa erilaisissa verkostoissa on tärkeää. Rippikoulun käy vuosittain n 80 % 15-vuotiaiden ikäryhmästä ja isokoulutus tavoittaa heistä vielä reilut 20 % rippikoulun

warkaus

ihan omanlainen

jälkeisenä vuonna. Yksilökohtainen tuki ja mahdollisuus keskusteluun toteutuvat esimerkiksi Walkers, Walk in Talk- ja Walk in Terapia -palveluissa, joita seurakunta koordinoi ja toteuttaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Viikkotoiminnot ja tapahtumat lapsille ja nuorille ovat pääsääntöisesti maksuttomia, jotta toiminnot olisivat yhdenvertaisesti saavutettavissa kaikille. Seurakunta ei myöskään edellytä jäsenyyttä toimintoihin osallistujalta. Vaikka leiritoiminta ja retket ovat maksullista, on maksuvapautuksen saaminen mahdollista taloudellisen tilanteen selvittämisen kautta.

Varkauden helluntaiseurakunta

Varkauden Helluntaiseurakunta tekee yhteistyötä muun muassa Varkauden kaupungin nuorisotoimen ja ev.lut. seurakunnan ja Vapaaseurakunnan kanssa. Yhteistyön tuloksena on toteutettu esimerkiksi yhteisiä tapahtumia ja lasten kesäleiriä, jota kaupunki on tukenut avustuksella. Työ vahvistuu entisestään, kun uusi nuorisotyöntekijä on aloittanut työnsä nuorten parissa.

Varkauden Helluntaiseurakunta tekee yhteistyötä myös koulujen ja oppilaitosten kanssa. Se tarjoaa lapsille ja nuorille ikätasoisesti erilaisia teematunteja tunnetaidoista ja kiusaamisen ehkäisystä, Globaalikasvatuksesta, itsetunnon vahvistamisesta. Lisäksi on ollut huume- ja päihdeluentoja.

Varkauden UNICEF -vapaaehtoiset

UNICEF on ollut rakentamassa yhdessä kuntien kanssa lapsiystävällistä Suomea. Kunnat voivat hakea mukaan UNICEFin maksuttomaan Lapsiystävällinen kunta -malliin. Se auttaa kuntia edistämään erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksia. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Toiveena olisi saada myös Varkauteen Lapsiystävällinen kunta status.

Yhdistyksen paikallistoiminta perustuu vapaaehtoisten tekemään työhön, jonka turvin on osallistutaan erilaisiin valtakunnallisiin kampanjoihin ja paikallisiin tapahtumiin sekä tehdään myyntiin tuotteita.

Varkauden seudun Nepsyt ry

Varkauden seudun Nepsyt (neuropsykiatriset häiriöt) tarjoavat muun muassa vertaistapaamisia nepsy-vanhemmille. Lisäksi yhdistys on ollut toteuttamassa ja suunnittelemassa nepsy-nurkkaa Varkauden pääkirjastolle yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi yhdistys on käynyt esittelemässä toimintaa koulujen vanhempain illoissa, Varkauden Perheentalolla ja Joroisten Kohtaamispaikka Kuperkeikassa.

2.4. OSALLISUUS

Osallisuus on kokemus kuulumisesta johonkin ryhmään tai kokemus siitä, että pääsee vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Tavoite on kirjattu esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen sekä toisen asteen oppilaitosten ja lasten- ja nuorten parissa työtä tekevien järjestöjen osalta Varkauden laajaan hyvinvointikertomukseen.

Kuntien lakisäätisiä vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuustot tai vastaavat. Nämä vaikuttamistoimielimet ovat yksi keino vahvistaa/varmistaa kuntalaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia kunnan toiminnassa. Lisäksi Varkaudessa toimii Lasten parlamentti Warpaset, jonne oppilaskunnat valitsevat edustajat.

Nuorisovaltuusto Wanuva *	Lasten parlamentti Warpaset **	Oppilaskunnat
Lakisäätäinen ja kaupunginhallituksen alainen		Oppilaskunnat ovat oppilaiden virallinen lakiin ja opetussuunnitelmaan perustuva vaikuttamisväylä.
Jäsenet 13-22-vuotiaita varkauteilaisia nuoria	Jäsenet 5-12 -vuotiaita oppilaskuntien valitsevia alakoulujen oppilaita.	
Nuoria koskevien asioiden asiantuntija- ja yhteistyöelin, joka varmistaa lasten- ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen. Uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton.	Lasten edustuksellinen osallistumis- ja vaikuttamiskanava. Sen tavoitteena on tuoda esille lasten ajatukset ja toiveet oman elinympäristönsä kehittämiseksi.	

***Wanuva** kokoontuu kuukausittain. Wanuvan edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus Hyvinvoinnin edistämisen ja Kasvun ja oppimisen lautakunnassa sekä kaupunginvaltuuston kokouksissa. Wanuväliset ovat olleet kokouksissa mukana mahdollisuuksiensa mukaan. Nuorisovaltuusto on järjestänyt toimintaa nuorilta nuorille – periaatteella. Koronaepidemian jälkeen virkistyneen toiminnan merkittävin ponnistus on ollut Wauh Fest musiikkitapahtuma syksyllä 2023, joka tavoitti n. 200 nuorta. Nuorisovaltuusto on järjestänyt myös muita pienimuotoisempia tapahtumia

warkaus

ihan omanlainen

nuorisotilalla ja ollut mukana Nuorten Talon yhteisissä tapahtumissa. Osallistuva budjetoinnin kautta nuoret ovat päässeet vaikuttamaan, mihin rahaa on käytetty.

Wanuvan kokous 11.2.2025 / nuorten ajatuksia turvalliseen ympäristöön, hyvinvoinnin lisäämiseen nuorten yhteisöissä, mielen hyvinvointiin ja yksinäisyyteen sekä sosiaalisen median käyttöön

Nuorille toivotaan omaa ajanviettopaikkaa joko ulkona tai sisälle, jossa ei ole jatkuvaa valvontaa

Kynnys puuttua kiusaamiseen on noussut

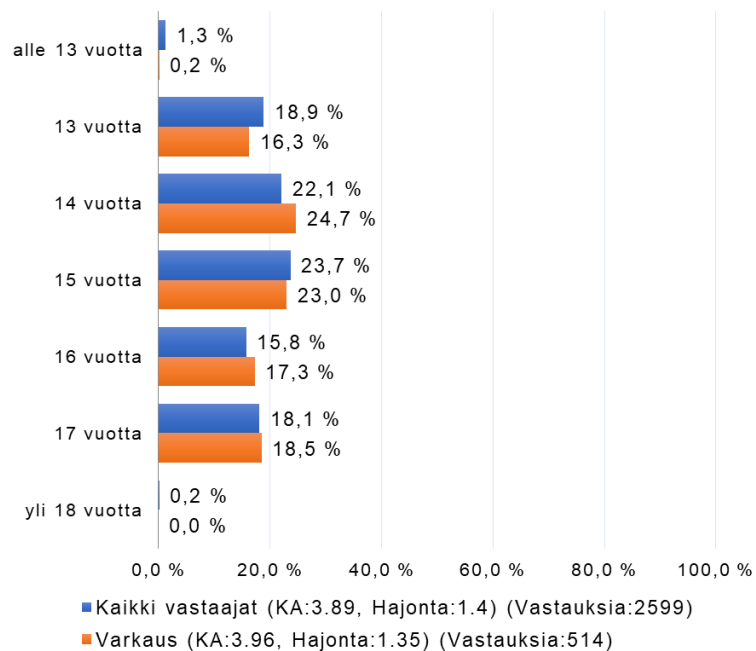
Kaveria ei jätetä, vaan kannustetaan

Opiskeluhuollon palveluita kaivataan, koska koulun arjessa muun muassa kokeet ja valmistautuminen uuteen ahdistaa.

Puhelimen käyttö voitaisiin kieltää oppitunneilla. Nuoret ovat myös huolissaan omasta puhelimen käytöstä.

****Lasten parlamentilla** on oma määrärahansa nuorisopalvelujen budjetissa ja kokoukset kaksi kertaa vuodessa. Alakoulut ovat käyttäneet määrärahaa oppilaiden päätöksen mukaan mm. harrastus- ja liikuntavälinehankintoihin välitunneille.

PÄIHDEKÄYTTÖKYSYLY 2025, ALLE 18 – VUOTIAAT, VARKAUS (N 514)

Alaikäisten vastauksissa nousee eniten esille sähkö tupakka

Alaikäisten mielestä varkauksessa käytetään liikaa tupakkaa ja sähkösavukkeita

Alaikäiset ovat nähneet alaikäisillä eniten tupakan (58,1 %), sähkösavukkeiden (65,8 %) ja nikotiinipussien (52,2 %) käyttöä

warkaus

ihan omanlainen

Välittämisen (perheet / yli 18 v. kaverit ja some) kautta alaikäiset saavat eniten alkoholia (23,8 %) ja sähkösavukkeita (25,9 %)

Kaupasta ja kioskeista ym. hankkiminen on vähentynyt

Nuorista 9,7 % on pelännyt julkisella paikalla kohtaamaansa päihtynyttä henkilöä ja 5,6 % kokee, että päihtynyt henkilö on häirinnyt tai ahdistellut

10 % nuorista on huolissaan läheistensä alkoholin käytöstä ja 11 % nikotiini- ja tupakkatuotteiden käytöstä

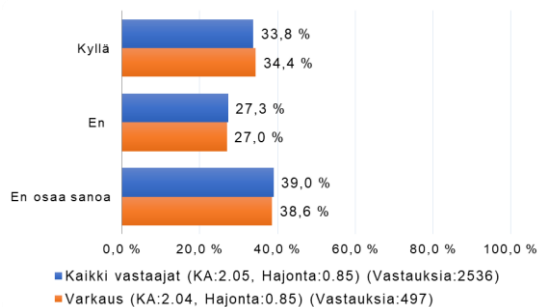
49 % nuorista kertoo, että heiltä on joku kodin ulkopuolinen aikuinen kysynyt, oletko joskus kokeillut tai käyttänyt päihteitä

41,4 % nuorista sanoo, että vanhempi / huoltaja on kysynyt heiltä; oletko joskus kokeillut tai käyttänyt päihteitä

Mistä nuoret kokevat saavansa luotettavaa tietoa päihteistä;

- En tiedä (yleisin vastaus)
- Netti
- Koulu
- Terveystieteiden opettaja
- Vanhemmat

Tiedätkö, mistä ikäisesi saa apua itselleen, jos on huoli omasta päihteiden käytöstä

warkaus

ihan omanlainen

Yleisimmät vastaukset, mistä nuori saa apua: En tiedä, terveydenhoitaja, netti, koulu.

Mitä asuinpaikallasi kannattaisi tehdä, että lapset ja nuoret eivät kokeilisi tai alkaisi käyttää päihteistä. Mitä pitäisi tehdä tai mikä auttaisi?

- ”En tiedä” (yleisin vastaus)
- Päihdekasvatus
- ”käyttöä pitäisi vähentää myös täysi-ikäisten keskuudessa, jolloin nuorille ei tyrkytettäisi käyttöä”
- Tosipohjaisten dokumenttien ja kuvien esittäminen
- Valvonta ja rangaistukset
- ”Enemmän valvontaa ja rangaistuksia kouluun”
- ”kameroita lisää”
- Mainonnan tylsistyttäminen, pois kauniit ja kivat pakkaukset ja maut
- Muuta
- ”aika mahdotonta, koska päihteiden käyttäminen syntyy yleensä kaveriporukoissa ja muissa ryhmissä”.

OSALLISUUS TOIMIALOILLA JA JÄRJESTÖISSÄ JA MUISSA YHTEISÖISSÄ

Osallisuus varhaiskasvatuksessa

Lasten hyvinvoinnin edistämiseksi osallisuus on avainasemassa. Lapset ja perheet voivat olla aktiivisesti mukana toiminnan ja palvelujen suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Näin parannetaan palveluiden laatua, erityisesti vammaisten lasten erityistarpeiden suhteen. Osallisuutta vahvistaa lapsen sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus nähdä ja kuulla tulemisesta. Lapsen osallistumista oman varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti vahvistetaan. Moniammatillisen yhteistyön tekemisen keskiössä on lapsen edun toteutuminen. Varhaiskasvatuksen arviointiin osallistuvat huoltajat, lapsi itse ja varhaiskasvatuksessa työskentelevät henkilöt. Arvioinnin avulla ylläpidetään ja kehitetään varhaiskasvatuksen laatua. Arviointia tehdään myös asiakastytyväisyyskyselyn Pulssi avulla 3–4 kertaa vuodessa.

Lasten osallisuus Varkauden kulttuuripalveluissa

Lasten ja perheiden toiveita, mielipiteitä ja palautteita kerätään ja käsitellään kulttuuri- ja tapahtumapalveluissa ympärivuotisesti. OKM:n järjestämät koululaiskyselyt harrastustoiveista ovat paitsi harrastustoiminnan, myös muun kulttuuritoiminnan suunnittelun pohjana. Lastenkulttuuritapahtumien suunnittelussa kysytään lasten ja perheiden ajatuksia mm. verkkokyselyinä ja muiden tapahtumien yhteydessä. Vekara-Varkauden brändiuudistuksessa 2024–2025 lapset olivat mukana prosessin eri vaiheissa. Vekara-Varkaudella on myös vuosittain vaihtuva kummiluokka, jonka kautta kerätään kohderyhmätietoa festivaalin järjestämisen avuksi. Lasten LukuVarkaus –palkinto on hyvä esimerkki lapsista päätöksentekijöinä. Lapsiraati valitsee vuosittain valtakunnallisen lastenkirjallisuuspalkinnon voittajan.

Osallisuus ev.lut. seurakunnassa

Seurakunnassa osallisuuden edistäminen ja vaikuttamisen kanavat lapsille ja nuorille toteutuvat kyselyiden ja palautelomakkeiden kautta sekä yhteisten keskustelutilaisuuksien myötä, joissa kootaan kehittämisideoita ja tarpeita. Nuorilla on seurakunnassa oma nuorten vaikuttajaryhmä, joka on kirkkolain edellyttämä nuorten osallistamisen kanava. Hallinnon prosesseissa on vakiintunut pykäläkohtainen käytäntö lapsivaikutusten arvioinnista päätöksen teon yhteydessä. Seurakunnassa on nimetty kaksi lapsiasiahenkilöä turvaamaan lapsivaikutusten arvioinnin toteutumisen ja tarkastelemaan päätöksentekoa lapsen ja nuoren näkökulmasta.

Osallisuus Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalossa

Lapset ja perheet ovat osana Perheentalon toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa, ja osallisuuteen panostetaan.

- Kävijöiltä – sekä lapsilta että aikuisilta kerätään toiveita ja palautetta säännöllisesti pitkin vuotta: Perheraati 1–2 kertaa vuodessa, kävijäkysely (lomake), johon vähintään 70 vastausta 1–2 kertaa vuodessa.
- Lapsen äänen kuulemisen muotoja kehitetään Perheentalon toiminnoissa: Lasten kyselyt mm. keskustellen, leikkien, kuvien, piirtäen ja havainnoiden 3–4 kertaa vuodessa.
- Kuukausittaiset kävijöiden "porinapiirit", joista nousseita teemoja viedään toimintaan heti.
- Pyritään käyttämään selkokieltä, tukiviittomia, kuvia ja muita vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä kaikissa toiminnoissa.
- Erityistä tukea tarvitseville suunnattuja toimintoja (esim. ohjatuissa kerhoissa) säännöllisesti vähintään kerran kuukaudessa.
- Tarvehankinnoissa ja toimintaympäristössä kiinnitetään huomiota erityistä tukea tarvitseviin lapsiin (aistilelut, kuvitetut ohjeet yms.)

3. PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Ihan omanlainen Warkaus 2025 -strategian julkilausuma välitä, vaikuta, viihdy on toiminut pohjana [laajalle hyvinvointikertomukselle 2021–2025](#) ja sinne asetetuille painopisteille ja tavoitteille.

Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy	<ul style="list-style-type: none">• Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu• Työikäisten ja ikäihmisten mielenterveyden haitat vähenevät• Alaikäiset ovat päihteettömiä• Päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät
Terveelliset elintavat	<ul style="list-style-type: none">• Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy• Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa (nuoret ja työikäiset)• Toiminta- ja työkyky vahvistuu (nuoret, työikäiset ja ikäihmiset)
Turvallinen ja hyvä arkiympäristö	<ul style="list-style-type: none">• Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy• Arkiympäristö koetaan turvallisena• Liikenneympäristö koetaan turvallisena
Hyvinvointia ja terveyttä edistävät rakenteet	<ul style="list-style-type: none">• Rakenteet ja resurssit tukevat hyvinvointia• Palveluprosessit ovat kuntalaisten hyvinvointia vahvistavia• Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa• Ennakkovaikutusten arviointia lisätään päätöksenteossa

Edellinen [Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2020–2023](#) tehtiin poikkihallinnollisella yhteistyöllä ja sosiaali- terveyspalvelut koordinoi suunnitelman tekoa. Suunnitelman painopisteiden laatimiseen pääsivät vaikuttamaan laajasti niin lapset, nuoret kuin kaikki kuntalaiset.

Suunnitelman päätavoitteena oli hakea Unicefin Lapsiystävällisen kunnan statusta. Lapsiystävällinen kunta tavoitteiksi oli asetettu;

- kunta edistää lapsen oikeuksia kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa.

warkaus

ihan omanlainen

- YK:n lapsen oikeuksien sopimus ohjaa lapsi- ja nuorisopolitiikkaa. Lasten ja nuorten tietämys omasta arjestaan ja lapsivaikutusten arviointi vaikuttavat kunnan päätöksentekoon. Lapsen oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista näkyy kunnan talousarviossa.
- lapset ovat tasa-arvoisia kunnan asukkaita. Lapset suunnittelevat, arvioivat ja kehittävät palveluita. Jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua.
- lapset ja aikuiset saavat tietoa lapsen oikeuksista. Lapset ja nuoret rohkaistuvat toimimaan kansalaisyhteiskunnassa ja kokevat itsensä lähiyhteisön arvokkaiksi jäseniksi.

Lisäksi lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman painopisteiksi valikoitui;

- Vanhemmuuden tuki
- Terveellisten elämäntapojen tuki
- Mielenterveyden ja päihteettömyyden ennaltaehkäisy
- Lapsiperheiden taloudellisen toimeentulon tukeminen
- Hyvinvointia tukevien ympäristöjen (vapaa-aika, fyysinen ja sosiaalinen ympäristö) ylläpitäminen
- Parempi yhteistyö lapsiperhepalveluissa asiakaslähtöisesti
- Seuranta ja arviointi; lapsiasioiden foorumi kerran vuodessa

3.1. TERVEYDENEDISTÄMISAKTIIVISUUS = TEA - VIISARI

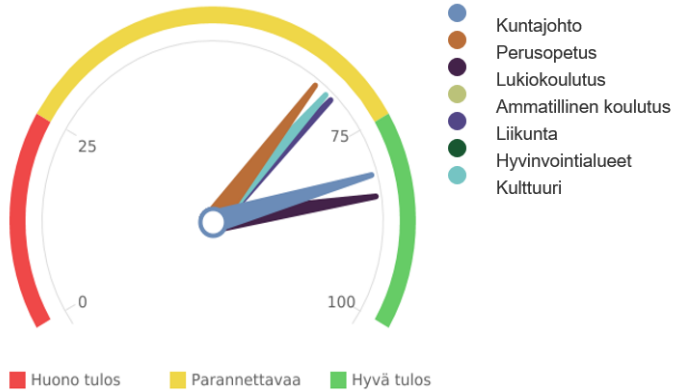
[Tea-viisari](#) kuvaa organisaatioiden kykyä integroida hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen organisaation perustoimintaan eri toimialueilla.

Tea – viisarin tulokset tuodaan kootusti esille laajassa hyvinvointikertomuksessa.

warkaus

ihan omanlainen

Kaikki sektorit : Varkaus 2024

Pisteet	Varkaus	Pohjois-Savon hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	73	74	70
Kuntajohto	81	87	83
Perusopetus	66	65	64
Lukiokoulutus	84	69	67
Ammatillinen koulutus	..	73	66
Liikunta	69	77	69
Hyvinvointialueet	..	60	59
Kulttuuri	68	73	72

3.2. LAAJAAN HYVINVOINTIKERTOMUKSEEN 2021–2025 JA LASTEN- JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAAN 2020–2023 ASETETTujen PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

<i>Painopiste 1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy</i>			
Tavoite; Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu	Toimenpide	Arviointi	Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Tunne- ja vuorovaikutustaitoja tuetaan eri keinoin	Mielenterveyttä tukevan arkiympäristön vahvistaminen (Ops:n, Vasu:n ja eops:n mukaa, ProVaka ja ProKoulu)	Koulunuorisotyö ProVakaa on kehitetty (tiimimalli) Mini-CICO ProKoulua tehostettu (mm. CICO ja art-ryhmät) Kulttuurikasvatus Kasvatusohjaajien tunnit	
	Henkilökunnalle koulutusta (Koulut: Inklusio ja pedagogiikka Vaka: avekki ja toimintaterapeutin ryhmät)	Toimintaterapiaryhmät loppuivat korona-aikaan	
		Ei ole ollut osallistujia mt-ea koulutukseen	

warkaus

ihan omanlainen

	<p>Lasten ja nuorten Nuoren mielenterveyden ensiapu (NMEA). Tiedon jalkauttaminen</p> <hr/> <p>Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalon tunne- ja vuorovaikutustaitoryhmät (lapsi&vanhempi-pari) sekä aikuisille suunnatut "Vanhemman tunnesäätelyn" asiantuntijaillat. (OLVI-säätiön avustus 2023-2024)</p> <hr/> <p>Varkauden ev.lut. seurakunta: koulukummitoiminta kaikilla kouluilla, Tukioppilaskoulutus yhdessä MLL kanssa, Tutorkoulutus yhdessä Sakkyn kanssa</p> <p>Walk in terapia</p>	<p>Matalankynnyksen tuelle nähdään tarve mm. yläkoulun puolella</p> <hr/> <p>Lanu -palvelut ja ohjaaminen matalalla kynnyksellä oli hyvä toimintamalli, joka loppui sote uudistuksen myötä ja on näkynyt Nuorten talon puolella. Kevyt ammatillinen tuki olisi tarpeen.</p> <hr/> <p>Kolme lasten & vanhempainryhmää yht. 30 osallistujaa</p> <hr/> <p>Viisi "Tunnekasvatus" -teemaista asiantuntijaillat, yht. 56 osallistujaa.</p> <hr/> <p>Perheentalon ohjaus- ja neuvontapalvelu arjessa asiakastyössä.</p> <hr/> <p>Ryhmäkohtaisia työskentelyjä tunne- ja vuorovaikutustaidoista sekä ryhmäytystä.</p> <hr/> <p>Anonyymi, matalan kynnyksen kertaterapia menetelmä aloittanut Varkaudessa 2024.</p>	
Maakunnallisen yhteistyö vahvistuu		Perhekeskusmallin kehittäminen aloitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa	
Tehostetaan varhaista puuttumista	Lapset puheeksi toimintamallin laajentaminen (Vaka yhteistyössä	Vakassa muutama käynyt	

warkaus

ihan omanlainen

<p>palvelupolkuja ja rakenteita vahvistamalla</p>	<p>perheentalon kanssa v. 2023, Lapsen Kengissä ry työntekijät kouluttavat)</p>	<p>Seurakunnasta kaksi koulutuksessa 2025</p> <p>Kaksi koulun kasvatsohjaajaa koulutuksessa 2025</p>	
	<p>Opiskelijahuollon kehittäminen</p>	<p>Vuoden vaihteen jälkeen on saatu uusi ohjeistus, joka on vaikuttanut opiskelijahuollon resursseihin</p>	
	<p>Kouluterveydenhuollon saatavuuden turvaaminen</p>	<p>Hoitoketjut eivät toteudu, hoitoon pääsy viivästyy. Psykkarit eivät jatkossa ole enää kouluilla > nähtiin, että tämä tulee lisäämään nuorten mt - haasteita entisestään. Tämä oli myös nuorten oma kokemus heitä haastatellessa. Kuraattoripalvelun saatavuus on heikentynyt. Kuraattoriresurssia on jaettu perusopetuksen ja toinen asteen kesken. Varsinkin toisella asteella yhtenä haasteena nähdään hyvinvointialueen henkilöstön / esihenkilöiden vaihtuvuus ja kuka henkilö hoitaa, ei ole tiedossa. Terveystoimijaresurssi on kohtuullinen ja resursseja kohdennettu kuitenkin vain terveydenhoitoon. Lääkäriresurssi ajoittain kohtuullinen.</p>	
	<p>Vakassa henkilöstörakenteen uudistus (sosionomi luomaan verkostoja ja yhteistyötä)</p>	<p>Sosionomeja on palkattu varhaiskasvatukseen hoitajien tilalle vastaamaan lakimuutosta</p>	
<p>IPC -ohjaus- ja neuvontamenetelmän käyttöönottoa vahvistetaan</p>	<p>Ei tietoa</p>		

warkaus

ihan omanlainen

	Matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoiminta tukee mielenterveyttä (Lapsen kengissä ry:n Varkauden Perheentalo)	<p>Vertaistoiminta – Järjestetään ryhmätoimintaa ja vertaistukea lapsille, nuorille ja perheille, joilla ehkäistään mielenterveyteen liittyviä pulmia.</p> <p>Ennaltaehkäisevä työ – Tarjotaan neuvontaa, ohjausta ja koulutuksia, joiden tavoitteena on vahvistaa mielen hyvinvointia ja ehkäistä ongelmia varhaisessa vaiheessa.</p> <p>Yhteistyö ammattilaisten kanssa – Yhdistys tekee tiivistä yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa mielen hyvinvoinnin vahvistamisessa.</p>	
Kokonaisarvio Mt vahvistuu		Paljon eri toimintamalleja on käytössä. Lasten – ja nuorten mt. haasteet ovat edelleen kasvusuunnassa ja opiskeluhuollon palveluja heikennetään. Vaikuttavia toimia tarvitaan.	

Tavoite; Alaikäiset nuoret ovat päihteettömiä	Toimenpide	Arviointi	Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Kasvatus – ja valistustyötä jatketaan (päihteet, rahapelit ja nettikäyttö)	Päihdeohjelman mukaisen toiminnan vahvistaminen (Päihdeaiheet vanhempainillat kouluissa ja varhaiskasvatuksessa vasu ja eops keskustelut säännöllisesti)	<p>Yläkoululla on pidetty päihdeaiheisia vanhempainiltoja, vanhempien osallistuminen haaste.</p> <p>Vasu ja eops keskusteluissa päihteet otetaan tarvittaessa puheeksi</p> <p>Varhaiskasvatukseen tavoitteena päihdeaiheet vanhempainillat muun toiminnan yhteydessä</p>	

	<p>PAKKA toiminnan kehittäminen</p>	<p>Varkauden seudun Pakka tarjontaryhmän (Varkaus, Joroinen ja Leppävirta) toiminta on vakiintunut. Pj. Varkaudesta v. 2022–2024</p> <p>Ostokokeet 2023 ja päihdeilmiökyselyt 2022 ja 2025.</p>	
	<p>Netin haitalliseen käyttöön vaikuttaminen mediakasvatuksen ja ammattilaisten kouluttamisen kautta</p>	<p>Mediataitoviikko osana kulttuurikasvatussuunnitelmaa / 7 lk.</p> <p>Mediakasvatus osana arkea eri toimialoilla</p>	
	<p>Jalkautuvan ja liikkuvan nuorisotyön kehittäminen (mm. koulut, tapahtumat ja Walkers)</p>	<p>Walkers toimii sopimuskausittain</p> <p>Koulujen loppujen jalkautumiset</p>	
	<p>Päihteettömyys vakiinnutetaan kaikkiin nuorten toimintaan/tapahtumiin</p>	<p>Nuorisopalveluiden tapahtumissa puhallutetaan.</p> <p>Päihteettömyys liikuntatapahtumissa ja seuratoiminnassa, jossa on lapsia ja nuoria vaatii vielä lisäkeinoja. Mm. seurojen tukeminen päihteettömään urheiluun esim. nuuskan ja vapen käytön osalta.</p>	
	<p>Päihdepolku (esim Camera obscura) toimintaa jo alaluokilta</p>	<p>Päihdeettömyyskoulutus seuroille ehdoksi avustushakuun.</p> <p>Camera Obscura on toteutettu vain 6. luokkalaisille ja lakannut vuoteen 2024. Ei toteutettu nuoremmille, oli kirjattu vuoden 2024 vuosiraporttiin. Päihderastit koulukohtaisesti 5–6lk jatkossa korvaavana aloitettu keväällä 2025.</p>	
	<p>Alaikäikäisten rahapeli ja nettipelaamisen ennaltaehkäisyyttä etsitään keinoja</p>	<p>Pakka -toiminnassa ostokokeet v. 2023</p> <p>Viestintämateriaalia vaka ja koulut</p>	

warkaus

ihan omanlainen

Nuorten huume- ja päihdekokeilujen ja käytön ehkäisyä tukevien mallien vahvistaminen	<p>Nuuska-agentti -malli arviointi</p> <p>Ankkuritoiminta</p>	<p>Nuuska-agentti malli on jäänyt pois viime vuosina mm. vapen ja nikotiinipussien yleistyttyä. Lisännyt myös lieveilmiöitä.</p> <p>Ankkuritoiminta on vakiintunut ja henkilöt ovat tulleet nuorille tutuiksi. (psyk.sh. saatu myös mukaan). Tuloksia on saatu esim. näpistelyn osalta, vaikka se ei vielä näy tuloksissa. Toiveena on lisätunnit monityöhön.</p>	
Palvelupolut	Tuodaan selkeästi esille ja tieto mm. järjestöjen palveluista helposti löydettäväksi	Hyte – palvelukonseptimallia on kehitetty Pohjois-Savon hyvinvointialueen kautta, mutta mallin jalkauttaminen on vielä kesken.	
Yhteistyön vahvistaminen yhdyspinnalla		<p>Omaperhe käynnistettiin 2024.</p> <p>Organisointiuudistus kesken, joka näkyy myös yhdyspintatyössä.</p>	
Kokonaisarvio päihhteettömyys		Lasten ja nuorten huolta herättävä päihteiden käyttö mm. vape ja nikotiinipussit sekä käyttöön liittyvät lieveilmiöt vaativat huomiota yhä nuoremista alkaen.	

<p><i>Painopiste 2.</i> <i>Terveellisten elintapojen vahvistaminen</i></p>	
--	--

warkaus

ihan omanlainen

Tavoite; Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy	Toimenpide	Arviointi	Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Ylipainokehityksen pysäyttäminen	Verkkopuntari	Liikuntaohjaajan kutsuntoihin kuntoon mallia oli käytössä ja siitä saatiin hyviä tuloksia. Toimintamalli sellaisenaan loppui, kun sote uudistus tuli. Nyt liikuntaohjaaja on ollut mukana kutsunnoissa ja antanut tarvittaessa elintapaohjausta.	
	Matalan kynnyksen ravitsemusneuvonta ja -ohjaus	Mm. yhteistyökumppaneiden kautta ravitsemuskurssit ja Höntsäryhmissä ruokakasvatusta.	
	Keskusteluyhteys päättäjien suuntaan Ruokakasvatus (Neuvokas perhe , Maistuva koulu) ja yhteistyö ravintohuollon kanssa	Hyvinvointikertomuksien kautta. Kouluruokailua on pyritty kehittämään yhdessä palveluntarjoajien kanssa niin, että ruuasta saataisiin houkuttelevampaa ja yhä useampi oppilas kävisi syömässä koulupäivän aikana. Yläkoululla on ollut muun muassa makuraati, joka on maistellut ruokia, ja jonka perusteella on saatu listalle siellä aiemmin olleita suosikkiruokia. Palveluntuottaja on ollut mukana yläkoulun vanhempainilloissa Koululounasta syö hieman useampi yläkoululainen.	
Tietoisuuden lisääminen, viestintä	Kampanjat	Korona -aikaan oli viikon vinkit somessa ja kaupungin sivuilla; joiden päivitys jäi, kun terveellisten elintapojen yhteistyöryhmä loppui	

warkaus

ihan omanlainen

Selvitetään maksuttoman aamupalan järjestämisen kouluikäisille yhteistyössä seurakunnan kanssa	Markkinointiyhteistyö seurakunnan kanssa	Kokeiltiin alkuvuosina, mutta ei ollut tuljoita ruokailuun Toisella asteella tarjotaan aamupuuro Perheentalolla ollut muutamina vuosina ilmainen aamupalakokeilu > ei osallistujia.	
Johtopäätös ruokakasvatus		Ylipaino varsinkin yläkoululaisilla on vähentynyt. Koululounasta syö hieman useampi, mutta aamupalaa yhä harvempi.	
Tavoite; Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa			Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Liikuntaneuvonnan ja palveluketjusta tietoisuuden lisääminen	Liikuntakasvatus Vasun ja eopsin mukaan (tukee liikkuvaa nuoruutta ja aikuisuutta)	Toteutuu suunnitelmien mukaan	
Ollaan mukana Harrastamisen Suomen malli-hankkeessa		Kaikilla kouluilla maksutonta harrastustoimintaa tarjoava Mun juttu - Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastustoiminta on vakiintunut.	

warkaus

ihan omanlainen

Käynnistetään Liikkuva Warkaus uudestaan (perheet)	Ei	Ei ole saatu käynnistettyä, korona-aika ja resurssihaasteet. Perheille-hanke käynnistyy 5 / 2025.	
Teknologian hyödyntäminen liikunta- ja arkiaktiivisuuden lisäämiseksi	Virtuaaliset liikuntapalvelut (livestriimit, valmiit valittavat, iWall)	Tarjottu mm. kehonhuoltoa ja barrea kaikille Soisalo-opiston kautta. iWall mukana Vekara-Varkaus tapahtumissa	
Matalan kynnyksen liikuntapaikkojen lisääminen	Liikuntapaikkarakentaminen -> LPS:n päivittäminen Varkauden seurakunta on liikkuva seurakunta	Kämärinkoski Liikennepuisto Vattuvuoren ulkoilualuetta päivitetty (rinteet ja kuntoiluportaat) Seurakunnan toiminnassa liikuntaryhmiä ja -tapahtumia, jotka tavoittavat hyvin. Liikuntasalin käyttömahdollisuus kouluilla, päivähoitolla sekä muilla lasten ja nuorten ryhmillä maksutta.	
Johtopäätökset liikunta		Liikuntaan ja nuorten arkiaktiivisuuden lisäämiseen on panostettu ja se näkyy mm. Move-tuloksissa 8 lk osalta.	
Tavoite; Toiminta- ja työkyky vahvistuu			

warkaus

ihän omanlainen

(nuoret ja nuoret aikuiset)			
Työmatkapyöräily ja -kävelyn tukeminen	Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma Reitistöjen tuotteistaminen	Varkaudessa on kattava kevyen liikenteen väylien verkosto. Kevyen liikenteen väyliä ja raitteja on yhteensä n. 110 km ja oleellisia yhteysvälipuutteita katuverkostolla ei ole.	
Vertaisohjaajien kouluttaminen erityisryhmien tarpeisiin		Pohjois-Savon liikunta tarjosi koulutusta > ei osallistujia Suomi liikkeelle ja Move - kehittämisavustusta haetaan 2025	
Kulttuurin saavutettavuuden parantaminen	Edistetään kulttuurikaveritoimintaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Esteettömyyden parantaminen kulttuuripalveluissa (taloudellinen, sosiaalinen ja fyysinen saavutettavuus)	Warkautelaiset ry järjestää kulttuuritreffit Vapaaoppilaspaikat käytössä taiteen perusopetuksessa Kaikukortti (pilotti menossa) Viestitään harrastusten tukemisesta eri kanavien kautta Tarjotaan maksutonta kulttuuripalvelua Viestitään fyysisen esteettömyyden osalta	
Toiminta- ja työkyvyn ylläpidon tietoisuuden vahvistaminen	Kansalaisten kuntotestaus -> hyvinvointipäivät	Ei pidetty ole.	

warkaus

ihan omanlainen

	Riskiryhmien tunnistamisen tehostaminen	Haasteena koulupudokkaat ja koulupaikkaa jatkuvasti vaihtavat. V. 2024 terveydenhoitajan työpanos jäi pois ohjaamosta > resurssia kaivattaisiin jo yläkoulun puolella ja tuvaa 2. asteella	
	Työttömien liikuntaryhmä uudestaan käyntiin (yhteistyö Soisalo opiston kanssa?)	Kaikki kurssit ovat kaikille avoimia ja hinnoissa huomioidaan taloudellinen tilanne (ei ole tarjottu erillisiä kursseja)	
	Tietopakettien kasaaminen sähköinen/paperi (ravinto/lepo/liikunta)	Ohjattu netistä löytyvän tiedon ääreen. Paperista materiaalia tarjottu tapahtumissa.	
	Työttömien aktivointi ja arjen tuki eri keinoin (ryhmät, Seppähanke jne)	Nuorten työpajatoimija vaihtui, Elävä säätio aloitti toimintansa 5/2024 Ohjaamon ryhmätoiminnot (myös työttömille nuorille)	
	Nuorten työpolku - hankkeen vakiinnuttaminen	Nuorten työpolku -hanke päättyi 01/2023. Tämän jälkeen nuorten työhönvalmentajan tehtävä vakinaistettiin. Hankkeessa tehtävää työtä esim. Ohjaamon verkostossa sekä oppilaitosten kanssa valmistuvien polutus työelämään -toimintamallia jatkettiin v. 2024 loppuun saakka. Keski-Savon työllisyysalue jatkaa mallin kehittämistä. Työllisyysohjaajien (ent. TE-asiantuntijat) työtä on myös suunniteltu kehitettäväksi työhönvalmennuksellisempaan suuntaan.	
	Ohjaamotoiminnan jatkuvuuden varmistaminen ja toiminnan kehittäminen	Ohjaamon toimintaa on kehitetty useilla hankkeilla, nyt toiminta on vakiintunut	

Johtopäätökset toiminta- ja työkyky		Koulupudokkaisen määrä, nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja nuorisotyöttömyys vaativat edelleen lisätoimia	
--	--	---	--

Painopiste 3. Turvallista ja hyvää arkea tukevan ympäristön vahvistuminen			
Tavoite: Yhksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy	Toimenpiteet	Arviointi	Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Yksinäisyyden ennaltaehkäisy	Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen toiminnan kehittäminen (Olohuone, Nuorten Talo, Perheentalo, kirjastot, leikkikentät, seurakunta) Ohjaus ja opastaminen järjestö- ja	Liikkuva nuorisotyö Walkers vastaa hyvin tarpeeseen toimintajaksojen puitteissa. Seurakunta on lisännyt läpi kesän jatkuvaa perhekerho toimintaa 2024, jotta pitkiä katkoja kohtaamispaikoissa ei tulisi. Kävijöitä on ollut runsaasti pikkulapsiperheissä, kouluikäiset osallistuvat kesäaikaan huonommin. Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalon laajat aukioloajat ja vuoden ympäri toiminta: Avoimen kohtaamispaikkatoiminnan lisäksi järjestetään tapahtumia, perhepäiviä ja retkiä, jotka tarjoavat turvallisia ja mukavia sosiaalisia tilanteita sekä lapsille että vanhemmille. Näissä tapahtumissa lapset ja nuoret voivat kohdata muita samanikäisiä ja vahvistaa sosiaalisia taitojaan.	

warkaus

ihan omanlainen

	<p>harrastustoimintaan sekä vertaisryhmiin</p>	<p>Varkauden Perheentalolla perheille ja lapsille tarjotaan henkilökohtaista tukea ja ohjausta, mikä voi auttaa erityisesti niitä, jotka kokevat sosiaalista eristäytymistä.</p> <p>Lapsen Kengissä yhdistyksen koulutetut työntekijät tukevat vanhempia esimerkiksi löytämään lapselle harrastuksia ja sosiaalisia kontakteja.</p> <p>Kaupungin sivuilla on koottu harrastamiselle omat sivu Harrastaminen Varkaus</p>	
	<p>Vapaaehtoistoiminnan esille nostaminen esim. Vapaaehtoistyö.fi kautta</p>	<p>Hyte-palvelukonsepti kehitetty</p> <p>Lapsen Kengissä ry:n vapaaehtoistoiminta on ammatillisesti ohjattua ja perustuu vapaaehtoisten ja ammattilaisten yhteistyöhön. Vuonna 2024 vapaaehtoisia oli 29, joista monet osallistuivat aktiivisesti kohtaamispaikan toimintaan. Vapaaehtoisten panos oli merkittävä, sillä heidän työpanoksensa lisääntyi 38 % edellisvuoteen verrattuna.</p> <p>Walkers, Zemppari (toiminta ei aina tavoita lapsia, nuoria ja vanhempia > viestintäkeinojen monipuolistaminen)</p> <p>Valikkoverkoston viestintä lisännyt näkyvyyttä</p>	
	<p>Vuorovaikutus ja kaveritaitojen opettelu, osallisuuteen tukeminen (vasu ja eops), ProVaka</p>	<p>Pienryhmätoiminta on vakiintunut varhaiskasvatyksiköissä. Kuvia käytetään selkeyttämään asioita sekä toimintaa ja niistä hyötyvät kaikki lapset, erityisesti S2 lapset. Käyttöön on hankittu tunne- ja vuorovaikutukseen ja kaveritaitojen harjoitteluun suunniteltuja materiaaleja yksiköihin.</p> <p>(mm. Roihuset, Tunnetaitosarja Fanni materiaali, Molli-kortit, Mieli ry:n materiaalit, Viitottu rakkaus-sivusto jne.)</p>	

warkaus

ihan omanlainen

	<p>Koulunuorisotyön jatkuvuuden turvaaminen ja toiminnan kehittäminen</p> <hr/> <p>Digitaidoista tehdään uusi kansalaistaito. Eri ikäryhmien digitaitojen tukeminen (e-ystäväpiiri)</p>	<p>Koulunuorisotyö lisännyt turvallista aikuisuutta oppilaiden arjessa, on luotu uusia toimintoja yhteisöllisyyden ja turvallisen arkiympäristön tueksi (pääosin Walterilla)</p> <hr/> <p>Nuorilla on hyvät digitaidot pelaamisessa ja sosiaalisen median käytössä, mutta käytännön asioiden hoito esim. lomakkeiden täyttäminen ja vastaavat tuottavat haasteita.</p>	 <hr/>
<p>Yksinäisyyden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen</p>	<p>Yksinäisyystyö -toimintamalli käyttöön</p> <hr/> <p>Zemppari-toiminnan vakiinnuttaminen</p> <hr/> <p>Asiakkaan (erityisesti yksinäinen/syrjäytymisaltis) kulttuuristen oikeuksien huomiointi esim. Kaikukortti, Kulttuuriresepti/ LAKU-lähete (lapset, nuoret), Warkaus-kortti.</p>	<p>???</p> <hr/> <p>Vakiintunut</p> <hr/> <p>Kaikukortti pilotti menossa.</p> <p>Warkaus-kortti on käytössä</p> <p>Laku-lähetteen osalta ei tietoa.</p>	 <hr/>

warkaus

ihan omanlainen

	<p>Vertaistukiryhmät (järjestöjen tai srk:n suljettuja ryhmiä esim. kriisien jälkihoidossa)</p>	<p>Vuosittain järjestetään lasten ja nuorten sururyhmä / -ryhmät läheisen menettäneille. Osallistujia ollut yksittäisiä.</p>	
	<p>Moniammatillinen yhteistyö koulujen, järjestöjen, hvan ym. tahojen kanssa</p>	<p>Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalo tekee yhteistyötä koulujen, päiväkotien ja muiden järjestöjen kanssa, jotta yksinäisyyttä kokevat lapset tunnistettaisiin ajoissa ja heille tarjottaisiin tukea.</p>	
<p>Yhteisöllisyyttä lisätään eri keinoin</p>	<p>Asuinalueiden yhteisöllisyyden vahvistaminen</p>	<p>????</p>	
	<p>Yhteisöllisyyttä lisätään osallistumismahdollisuuksien kautta esim. Vekara-Varkaus</p>	<p>Vekara-Varkaus tapahtumia järjestetään kolme kertaa vuodessa ja ne tavoittavat hyvin osallistujia. Harrastamisen Suomen - malli käytössä (47 % vastaajista saanut uusia kavereita).</p> <p>Nuoret toivovat paikkaa, jossa voi "hengailla" ilman valvontaa. (Wanuva-kokous, nuorten oma toive)</p>	
	<p>Matalan kynnyksen kohtaamispaikka toiminta edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta (Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalo)</p>	<p>Vertaisryhmät ja yhteisöllinen toiminta: Varkauden Perheentalo järjestää vertaisryhmiä eri-ikäisille lapsille ja perheille, joissa voi kohdata samankaltaisia kokemuksia jakavia ihmisiä. Esim. perhekahvilat ja avoin kohtaamispaikkatoiminta tarjoavat mahdollisuuden uusien ystävyysuhteiden syntyymiseen.</p>	

warkaus

ihän omanlainen

Johtopäätös yksinäisyys		Yksinäisyys on vähentynyt nuorilla. Toisella asteella yksinäisyyttä koetaan enemmän. Toimia yksinäisyyden eteen on tehty ja tarvitsee tehdä myös jatkossa.	
Tavoite; Arkiympäristö koetaan turvallisenä: Somessa tapahtuva kiusaaminen (lapset ja nuoret) -Kukaan ei koe seksuaalista häirintää tai ahdistelua (painopisteenä nuoret tytöt ja pojat)	Toimenpiteet	Arviointi	Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Ketään ei kiusata	Kouluilla aihetta on käsitelty erilaisissa työpajoissa ja muissa yhteyksissä. Valistusta ja viestintää tehdään kaikilla toimialoilla: Kiusaaminen on rikos	Todettu, somessa tapahtuvaa kiusaamista on vaikea arvioida, koska koulu ei pysty puuttumaan lasten ja nuorten sosiaalisen median käyttöön. Huoltajien tulee olla tietoisia siitä, millä verkkoalustoilla lapsi ja nuori käy, ja keitä hän siellä tapaa. Jos kiusaaminen tai esim. seksuaalinen ahdistelu tapahtuu verkossa tai sosiaalisessa mediassa ja tulee ilmi koulupäivän aikana, siihen puuttuu koulunhenkilökunta, siitä ilmoitetaan huoltajille ja tehdään lain mukaiset ilmoitukset tarvittaessa myös muille viranomaisille.	
	Me hengen vahvistaminen eri keinoin	Luokan me-hengen vahvistaminen tärkeää. Tea-viisarissa nuorten osallistuminen ryhmäytämisen suunniteluun vaatii kehittämistä.	

warkaus

ihan omanlainen

	(ryhmytyminen, kysely oppilaille keinoista ja kysyttävistä asioista)		
	Tunne – ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan (Varhaiskasvatus: vasu ja eops, Pro Vaka Koulu : esim. Pro koulu)	Pro Vaka ja Pro Koulu mallit ovat käytössä	
	Kiusaamisen ehkäisyn ohjelmien KiVa Koulu kehittäminen (yhteydenoton helpottaminen)	Kiusaamiseen koulussa puututaan, jos siitä tiedetään. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvan kiusaamisen lisääntymiseen on koulun todella vaikea puuttua ja kiusaaminen tapahtuu hyvin paljon koulun ulkopuolella, mutta vaikuttaa koulunkäyntiin. Koulujen kasvatusohjaajilla on suuri rooli kiusaamisen vastaisessa toiminnassa, sekä kiusaamistilanteiden selvittelyissä, että ennaltaehkäisyssä. Koulujen KIVA-koulutapauksia seurataan vuosittain.	
	Nuorisotyön ja koulujen yhteistyön vahvistaminen (kouluzemppari)	Koulunuorisotyö lisännyt turvallista aikuisuutta oppilaiden arjessa, on luotu uusia toimintoja yhteisöllisyyden ja turvallisen arkiympäristön tueksi (pääosin Waltherin koululla)	
	Tiedottaminen auttamiskanavista: puhelin, chat, nettipoliisi	Tavoittaa nuoria, joka on tottunut etsimään somen kautta neuvoja ja apua	

	<p>Koulutusta kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen eri ammattiryhmille.</p> <hr/> <p>Tunteiden Tuuli työpajat 1–2 lk</p> <hr/> <p>Perheentalolla vahvistetaan kaveri- ja tunnetaitoja.</p>	<p>Tukioppilasohjaajat ovat kouluttautuneet kiusaamisen vastaiseen työhön säännöllisesti.</p> <p>Koulutus sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta kiusaamisesta ja seks. ahdistelusta nähdään tarpeellisena esim. barnhaus opetushenkilöstölle.</p> <p>Turvalliset tilat käytössä, miten huomioitava. Tästä ohjeistusta.</p> <hr/> <p>Työpajoja on ollut kouluilla.</p> <hr/> <p>Perheentalon ohjatuissa tuokioissa harjoitellaan kaveritaitoja lasten kanssa ja vahvistetaan aikuisten taitoja kaveri- ja tunnetaitokasvatusta.</p>	
<p>Kiusaamiseen puuttuminen ja jälkihoito</p>	<p>Challenge-hanke (loppuu 5/22) ja ojentamisen malli. https://sites.ut.fi/challenge/hankkesta/</p> <p>Ankkuri työryhmän hyödyntäminen, kun omat toimet eivät riitä</p> <p>Sovittelu (1015/2005, Sovittelulaki).</p>	<p>Oli toiminnassa vuoteen 2022</p> <hr/> <p>Koulunkeinot ovat ensin käytössä ja tarvittaessa on tarjottu koko luokalle tietoa (kasvatuksellinen näkökulma).</p> <hr/> <p>On ohjattu Ankkurin kautta. Voisiko ohjata suoraan koululta?</p>	

warkaus

ihän omanlainen

<p>Kukaan ei koe ahdistelua tai seksuaalista häirintää (myös netin välityksellä tapahtuva häirintä)</p>	<p>Seksuaalikasvatus, -neuvonta ja -ohjaus mahdollisimman varhain</p> <p>Turvataitokasvatus lapsille ja nuorille</p> <p>Marak työryhmään ohjaaminen</p> <p>SERI akuuttikeskuksesta tiedottaminen (maakunnallinen)</p>	<p>Kuopion setlementti pitänyt kaikille kaupungin 4. luokkalaisille seksuaalikasvatustunnit (grooming). Myös vanhemmille on ollut kysely aiheesta.</p> <p>Oppiaineiden sisällä on koulutusta kaikilla luokka-asteilla.</p> <hr/> <p>Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintaa</p> <p>Ei tietoa</p>	<p style="background-color: #76b82a; color: white; text-align: center;">XXXXXXX</p>
<p>Tapaturmien ehkäiseminen</p>		<p>Koulussa yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje ensiavun järjestämisestä ja hoitoonohjauksesta koulussa vaatii kehittämistä (Tea - viisari peruskoulu)</p>	<p style="background-color: #ffff00; text-align: center;">XXXXXXX</p>
<p>Johtopäätös</p>		<p>Seksuaalinen häirintä (tytöt) ja somessa tapahtuva kiusaaminen ovat lisääntyneet. Paljon jo tehdään koulussa asian eteen. Koulutusta ammattilaisille ja lisäksi vaikuttavia toimintamalleja kiusaamiseen puuttumiseen ja ehkäisyyn. Myös vanhempien roolin esiin nostaminen tärkeää.</p> <p>Lähisuhdeväkivallan ehkäisy kaikille ikäryhmille (yhdyspintatyön vahvistaminen)</p>	<p style="background-color: #ffff00; text-align: center;">XXXXXXX</p>

warkaus

ihan omanlainen

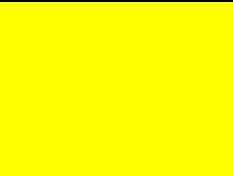
Tavoite: Liikenneympäristö koetaan turvallisena			Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Liikenneonnettomuudet vähenevät edelleen		punainen liitu 2. aste ja tappomopo liikennekasvatus yläasteelle Koulujen aloituksen yhteydessä näkyvyyskampanjat Liikennekasvatus koulujen ja vakan tapahtumissa	
Julkinen liikenne toimii		Kyselyiden mukaan toivotaan enemmän paikallisliikenteen vuoroja mm. iltaan ja viikonloppuun (nuoriso ja lapsiperheet mm.) > miten voidaan kehittää	
Kokonaisjohtopäätös liikenneturvallisuus		Liikennekasvatusta tehdään kaupungin liikennetyöryhmän koordinoimana ja tämä näkyy myös onnettomuuksien vähenemisenä. Saavutettavuus julkisen liikenteen osalta on haaste.	

Painopiste 4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteet, -prosessit ja resurssit vahvistuvat			
--	--	--	--

warkaus

ihan omanlainen

Tavoite; Rakenteet ja resurssit tukevat hyvinvointia			Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon
Rakenteet vahvistuvat	<p>Teemaverkostojen arviointi (hyte, ept, ylipainokehityksen pysäyttäminen työryhmä); poikkihallinnollisuus ja monialaisuus, niiden tehtävät ja resurssit arvioidaan</p> <hr/> <p>Eri toimialojen ja hyvinvointialueen tekemä hyvinvointi- ja osallisuustyö tehdään näkyväksi (kaikki toimialat sitoutuvat omalta osaltaan mm. hyvinvointikertomustyön tekemiseen)</p>	<p>Paikallinen lähisuhdeväkivalta työryhmä loppui sote uudistuksen jälkeen. Paikallistason näkyvyys ja toiminta nyt ohuetta. Rukkasryhmä väkivallan ehkäisyyn perustettu Pohjois-Savon hyvinvointialueelle, jossa mukana myös Varkauden edustajat</p> <hr/> <p>Toimialojen sitoutuminen hyvinvointi- ja osallisuustyöhön on vahvistunut</p>	
Resurssit huomioidaan	Resurssit vahvistuvat	Varkauden varhaiskasvatuksessa aloitti 2021 ensimmäiset varhaiskasvatuksen sosionomit. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta koskeva muutos tulee voimaan 1.1.2030, jolloin päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Sosionomien tehtävänä on toimia lapsiryhmän kasvattajina. He vahvistavat lasten ja perheiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi he ohjaavat lapsia ja perheitä tarvittavien palveluiden ja tukitoimien piiriin.	

	<p>Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon resursseihin panostetaan (lukio ja ammatillinen)</p> <p>Perhekeskustoiminnan kehittäminen osaksi kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa</p> <p>Lasten hyvinvoinnin seuranta* (Vakassa pulssikysely 3 kk:n välein)</p>	<p>Toisella asteella yhtenä haasteena nähdään hyvinvointialueen henkilöstön / esihenkilöiden vaihtuvuus ja kuka henkilö hoitaa, ei ole tiedossa.</p> <p>Yhdyspintatyö perhekeskustoiminnan osalta on aloitettu uudestaan</p> <p>Toteutuu</p>	
Kokonaisjohtpäätös		Lasten- ja nuorten palveluprosessi heikkeni sote uudistuksen myötä mm. verkostoyhteistyö > nyt palvelupolkuja ja prosesseja kehitetään yhdyspinnalla yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa	
Tavoite; Palveluprosessit ovat kuntalaisten hyvinvointia vahvistavia			Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon

warkaus

ihan omanlainen

Sitoutuminen strategiatasolla	Eri ohjelmatöiden (esim. turvallisuus-, osallisuustyön-, kulttuuri- ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelmat) viedään osaksi hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa tai mikäli erillisiä, niin linjassa.	Toteutuu hyvinvointikertomuksessa- ja suunnitelmassa 2025–2029		
	Yhdyspintojen tunnistetaan ja tehtävät ja roolit selkiytyvät peruskuntien ja hyvinvointialueiden välillä Hoitoketjujen ja palvelupolkujen selkiytyminen osana muutostyötä (järjestöt mukana erit. ennaltaehkäisyssä)	palvelupolkuja ja prosesseja kehitetään yhdyspinnalla yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa > Vaatii yhteistyön vahvistamista ja roolien sekä tehtävien selkiyttämistä.		
	Hytetyöhön sitoutumista vahvistetaan järjestämällä koulutuksia sekä luottamushenkilöille että eri toimialoille ja vahvistetaan osaamisen jakamista toimialojen välillä.	Toimialojen välillä osaamisen jakaminen hytetyön osalta on vahvistunut. Luottamushenkilöiden sitouttaminen hytetyöhön on toteutunut vaihtelevasti eri verkostojen ja lautakuntien kautta		
Kokonaisjohtopäätös		Yhdyspintatyötä tulee vahvistaa		
tavoite; Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa			Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon	

<p>Osallisuus tuodaan osaksi strategiatyötä, päätöksentekoa ja palveluprosesseja.</p>	<p>Nuorisovaltuusto Wanuvan toiminnan vahvistaminen</p> <hr/> <p>Seurakunnassa nuorten vaikuttajaryhmä</p>	<p>Wanuvan edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus Hyvinvoinnin edistämisen ja Kasvun ja oppimisen lautakunnassa sekä kaupunginvaltuuston kokouksissa.</p> <hr/> <p>Nuorten edustaja mukana työhaastatteluissa, kun rekrytään nuorisotyöhön henkilöitä.</p>	
<p>Toteutetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa esi- ja peruskoulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa ja lasten- ja nuorten parissa työtä tekevissä järjestöissä</p>	<p>Sitoudutaan kuntana harrastamisen suomen mallin toimintaan</p> <p>Kaikukortti, Kulttuuriresepti/ LAKU-lähete (lapset, nuoret)</p> <p>Osallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa (vasu- ja eops)</p>	<p>Ryhmät ovat toteutuneet joka koululla.</p> <p>Kaikukortti-pilotti käynnissä</p> <p>Ilmiökahvila Olohuoneella / peruskoulun oppilaat ja vanhemmat, (ehyt ry)</p> <p>Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalon työtä ohjaa lasten ja perheiden osallistaminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen (Stean strategian mukaista toimintaa)</p>	
<p>Ennakkovaikutusten arviointia lisätään päätöksenteossa</p>	<p>Kunnassa tehdään lapsivaikutusten arviointia, joka vaikuttaa kunnan päätöksentekoon</p>	<p>Kaupungissa päätöstä EVA.n osalta ei ole tehty. Evas tehdään osassa toimialoja.</p> <p>Seurakunnassa on käytössä lapsivaikutusten ja ympäristövaikutusten arviointi.</p>	

Kokonaisjohtopäätös		Lapsivaikutusten arviointia tulisi tehdä systemaattisesti osana päätöksentekoa	
----------------------------	--	--	--

Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2020–2023 painopisteiden arviointi niiltä osin, joita ei ole edellä arvioitu.

Suunnitelman päätavoitteena oli hakea Unicefin Lapsiystävällisen kunnan statusta, joka ei toteutunut muun muassa koronan tuomien- ja resurssihaasteiden vuoksi. Lisäksi sote-uudistus vaikutti omalta osaltaan asiaan, kun tavoitetta eteenpäin vieneiden verkostojen toiminta loppui.

Unicefin lapsiystävällinen kunta tavoitteita tullaan edistämään, mutta statuksen hakuprosessi vaatisi erillisen resurssin.

Seuranta ja arvio; Lasten foorumi ei ole toteutunut 2020 – 2025. Tavoitetta tullaan viemään tulevalla kaudella eteenpäin.

4. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET SUUNNITELMAKAUDELLE 2025-2029

Indikaattori- ja muun tiedon pohjalta painopisteiksi vuosille 2025–2029 päätettiin

1. Unicefin lapsiystävällinen kunta tavoitteita edistetään

Kunta edistää lapsen oikeuksia kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa.

warkaus

ihan omanlainen

YK:n lapsen oikeuksien sopimus ohjaa lapsi- ja nuorisopolitiikkaa. Lasten ja nuorten tietämys omasta arjestaan ja lapsivaikutusten arviointi vaikuttavat kunnan päätöksentekoon. Lapsen oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista näkyy kunnan talousarviossa.

Lapset ovat tasa-arvoisia kunnan asukkaita. Lapset suunnittelevat, arvioivat ja kehittävät palveluita. Jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua.

Lapset ja aikuiset saavat tietoa lapsen oikeuksista. Lapset ja nuoret rohkaistuvat toimimaan kansalaisyhteiskunnassa ja kokevat itsensä lähiyhteisön arvokkaiksi jäseniksi.

2. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy

Panostamme toiminnassamme ehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön ja lisäämme lasten- ja nuorten, vanhempien ja henkilöstön tietoisuutta ja osaamista ko. asioissa. Kiinnitämme erityistä huomiota lasten ja nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn ja teemme asiassa moniammatillista ja poikkihallinnollista yhteistyötä, koska kaupungissamme on huoli lasten ja nuorten päihteiden käytöstä erityisesti sähkötupakan ja nikotiinipussien sekä päihteisiin liittyvien lieveilmiöiden osalta. Ylläpidämme ja vahvistamme hyviksi todettuja käytäntöjä (esim. Poliisin Ankkuri-ryhmä, KiVa-koulu, Pakka-toimintamalli) ja kehitämme keväällä 2025 aloitettua päihderasti-toimintaa. Osallistumme aktiivisesti Pohjois – Savon hyvinvointialueen kanssa toimintamallien kehittämiseen ja jalkauttamiseen kuntaamme.

3. Vanhemmuus vahvistuu

Lapsiperheille suunnatut palvelumme ovat saatavilla nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Haluamme kehittää palvelujamme siten, että perheet kokevat tulevansa kuulluiksi. Viemme palveluita sinne, missä perheet arjessaan luonnollisesti liikkuvat ja järjestämme toimivaa palveluohjausta. Kehitämme monikanavaisia menetelmiä ja tapoja perheiden tukemiseen. Tuemme vanhempia kasvatustehtävässään järjestäen yhteistyössä teemailtoja ja tietoiskuja aiheista, joihin jokainen vanhempi lapsensa kanssa törmää. Osallistumme aktiivisesti Pohjois – Savon hyvinvointialueen kanssa toimintamallien kehittämiseen (muun muassa Lapset puheeksi ja Yhdessä aika – malli) ja juurruttamiseen osaksi toimintaa.

4. Hyteprosessien vahvistuminen yhdyspinnalla lapsiperhepalveluissa asiakaslähtöisesti

Yhdyspinnat tunnustetaan ja tehtävät ja roolit selkiytyvät kunnan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueiden välillä. Palvelupolut selkiytyvät ja muut toimijat kuten 3. sektori otetaan mukaan kehittämistyöhön. Palveluohjauksemme on sujuvaa ja palvelumme helposti saavutettavia.

Tiedotamme palveluistamme monikanavaisesti ja siten, että palvelumme on helppo löytää myös silloin, kun elämässä on vaikeaa ja tietoa on hankala etsiä. Kohdennamme resurssimme siten, että asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut mahdollisimman varhain. Osallistumme aktiivisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa toimintamallien kehittämiseen ja juurruttamiseen osaksi toimintaa.

[Unicefin lapsiystävällinen kunta -malli](#) Avautuu uuteen ikkunaan siirtyy toiselle verkkosivustolle

5. SEURANTA JA ARVIOINTI

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain työryhmässä, johon kutsutaan lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työryhmä, jossa on laaja poikkihallinnollinen edustus paitsi kaupungin toimialoilta myös kolmannen sektorin edustajista. Lisäksi seurantaan kuullaan lapsia ja nuoria joko kutsumalla heitä mukaan yhteiseen kokoukseen tai hyödyntämällä Lasten parlamentti Warpaset:n ja Nuorisovaltuusto Wanuvan kokoontumisia. Prosessin aikana kuullaan myös lapsiperheitä.

Vuosittaisesta seurannasta raportoidaan valtuustolle vuosittain erityisesti ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumisen osalta.

Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty valtuustossa xxxx.2025